

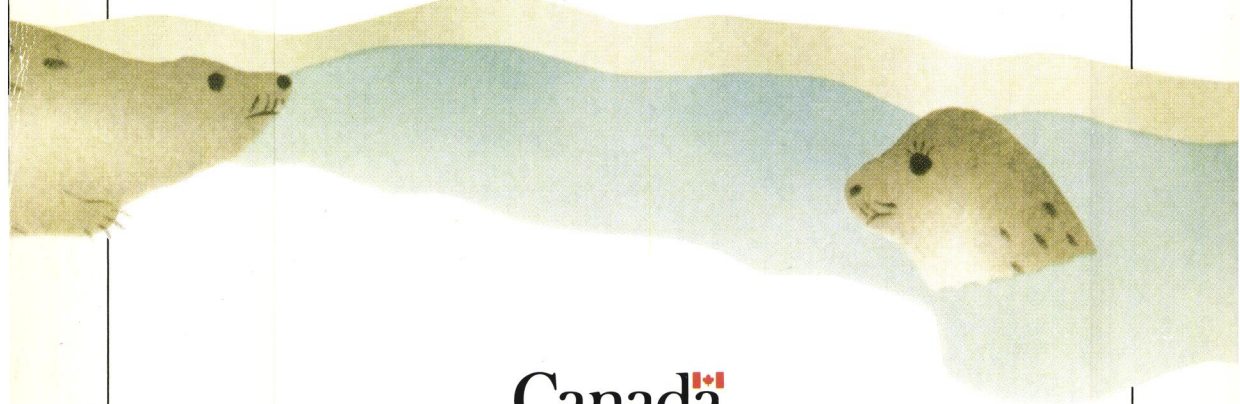
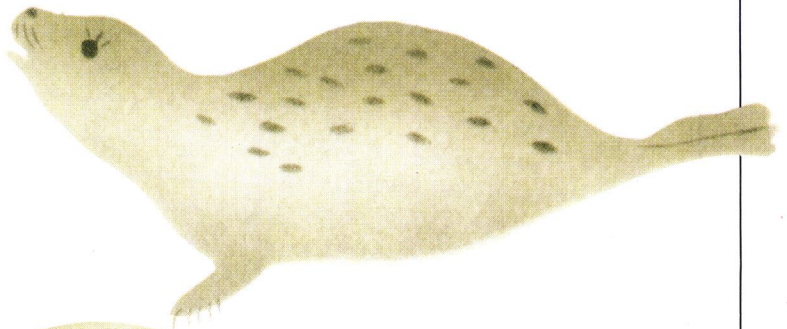
Z1-1984/1-15
0-660-01900-0
Gratuit .ø

DEC 19 1986

ᓇᑎᑦ
ᓇᑎᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ
Nattiit
Nattirsiurniullu

ᑦᑎᓇᑦ ᑦᑎᓇᑦᑦᑦᑦᑦᑦ
(Royal Commission-ᓇᑦᑦ)
Miksaanut Qaujisartaviniit
(Royal Commission-kunnut)

ᓇᑦᑦᑦ 1
Naisautaa 1

Canada

ዲ.ቲ.ሲ.
ዲ.ቲ.ሲ. ሪፖርት

ፖሊስ ፍልጋና ጥበቃ
(Royal Commission-ታ.ቲ.ሲ.)

ደረጃ 1

ኅንጻትነት/ሥራ ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ 1986

ከሥራ/ሥራ ለግብርና/ሥራ

ግብርና ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ
Communication Directorate
Ottawa, Canada
K1A 0E6

ግብርና ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ
Canada Government Publishing Centre
Supply and Services Canada
Ottawa, Canada K1A 0S9

ግብርና ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ

ግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ

ግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ ZI-1984/1-1S

ISBN 0-660-01900-0

ግብርና:	\$ 4.50 (v.1)
	\$25.50 (v.2)
	\$28.25 (v.3)
ግብርና ለግብርና/ሥራ:	\$ 5.40 (v.1)
	\$30.60 (v.2)
	\$33.90 (v.3)

ግብርና ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ

ግብርና ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ ለግብርና/ሥራ

La Commission royale sur les phoques et
l'industrie de la chasse au phoque au Canada
Royal Commission on Seals and the
Sealing Industry in Canada

Her Excellency the Governor General in Council
Privy Council
85 Sparks Street
Ottawa, Ontario
K1A 0A3

Your Excellency:

የልሳሌን ጋመታዊ ጥናት (Royal Commission-ደግሞ)
ደግሞ ጥናት ላይ የተገኘው የ 1984-2242 ልሳሌን ጋመታዊ ጥናት
ጥናት ላይ የተገኘው የ 1985-2905 ልሳሌን ጋመታዊ ጥናት
ጥናት ላይ የተገኘው የ 1985-3769 ልሳሌን ጋመታዊ ጥናት

ልሳሌን ጋመታዊ ጥናት

Robert H. Malouf

ጋመታዊ ጥናት
ጥናት ላይ የተገኘው

H. Rodney Allen

ጋመታዊ ጥናት
ጥናት ላይ የተገኘው

James Naughton

ጋመታዊ ጥናት
ጥናት ላይ የተገኘው

John A. Guller

ጋመታዊ ጥናት
ጥናት ላይ የተገኘው

Las McAllister

ጋመታዊ ጥናት
ጥናት ላይ የተገኘው

Wilfred Tompkins

ጋመታዊ ጥናት
ጥናት ላይ የተገኘው

ጥናት 1986

ΛΓΔΕΣΔ 1

αΔεεΓΔεγΛεε

ᐃᓂᓐᓂᓐᓂᓐ ᐃᑦᓂᓐᓂᓐ

I ᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ

1. ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᐃᓂᓐᓂᓐᓂᓐᓂᓐ 1

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ (Royal Commission) ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 1

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 1

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 2

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 3

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 4

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 4

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 4

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 5

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 6

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 6

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 6

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 6

2. ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 7

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 7

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 8

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 9

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 10

3. ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 11

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 11

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 12

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 13

ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ ᓂᓐᐃᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦᑦ 14

4. ዐልጽሮብገጽ ርዕስ ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት	17
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት	17
የግብርና ስርዓት	19
የግብርና ስርዓት	21
የግብርና ስርዓት, የግብርና ስርዓት	23
የግብርና ስርዓት የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት	26
5. ግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት	29
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት?	30
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት	32
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት ለግብርና ስርዓት	34
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት ለግብርና ስርዓት	36
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት ለግብርና ስርዓት	38
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት ለግብርና ስርዓት	40
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት ለግብርና ስርዓት	44
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት ለግብርና ስርዓት	46
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት ለግብርና ስርዓት	47
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት ለግብርና ስርዓት	50
የግብርና ስርዓት ለማድረግ ማዘጋጀት ለግብርና ስርዓት	53

- የግብርናው ጋራ ስምምነት ለግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ ይቻላል፤
- የግብርናው ስምምነት ለውጥ ማድረግ ለግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ ይቻላል፤
- ጋራ ስምምነት ለውጥ ማድረግ ለግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ ይቻላል፤
- የግብርናው ስምምነት ለውጥ ማድረግ ለግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ ይቻላል፤
- የግብርናው ስምምነት ለውጥ ማድረግ ለግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ ይቻላል፤

በግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ የሚችሉ የግብርናው ስምምነት

የግብርናው ስምምነት ለውጥ ማድረግ ለግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ ይቻላል፤

ሌሎች ለውጥ ማድረግ ለግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ ይቻላል፤

ሌሎች ለውጥ ማድረግ ለግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ ይቻላል፤

ሌሎች ለውጥ ማድረግ ለግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ ይቻላል፤

ሌሎች ለውጥ ማድረግ ለግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ ይቻላል፤

ዕድሜ	ዕድሜ
ግብርና	22-15 ነጠብ
ጋራ	28-31 ነጠብ
ራዕይ	4-5 ለጋራ
ራዕይ	9-10 ለጋራ
ጋራ	17 ለጋራ
ግብርና	22-23 ለጋራ
ራዕይ	21-23 ለጋራ
ጋራ	27 ለጋራ
ራዕይ	28-29 ለጋራ
ጋራ	18 ጋራ

በግብርናው ስምምነት ላይ ለውጥ ማድረግ የሚችሉ የግብርናው ስምምነት

ዲፕሎማሲያዊ ጥያቄዎች

የጋራ ጥያቄዎችን ሲገባ ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል። ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል።

ጥያቄዎችን ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች

ዲፕሎማሲያዊ ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል። ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል።

የጋራ ጥያቄዎችን ሲገባ ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል። ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል።

ዲፕሎማሲያዊ ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል። ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል።

ዲፕሎማሲያዊ ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል። ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል።

የጋራ ጥያቄዎችን ሲገባ ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል። ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል።

የጋራ ጥያቄዎችን ሲገባ ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል። ጥያቄዎች ለሀገር ጠቃሚነት ለማረጋገጥ ለሚያስፈልጉት ጥያቄዎች ላይ ማቆም ይገባል።

ግሪንልንድስታንደም ለግሪንልንድስታንደም ልማት ለማድረግ የሚደረግ ጥረት ሲሆን፣ የግሪንልንድስታንደም ልማት ደብዳቤ ላይም የሚተነተኙትን ጥያቄዎች ያመለክታል። በተለይም የግሪንልንድስታንደም ልማት ደብዳቤ ላይ የሚተነተኙትን ጥያቄዎች ያመለክታል።

ዲካሌክሎኒያል ግሪን (1920-ዓ.ም. በግሪንልንድስታንደም)

ዲካሌክሎኒያል ግሪን

ዲካሌክሎኒያል ግሪን ለግሪንልንድስታንደም ልማት ደብዳቤ ላይም የሚተነተኙትን ጥያቄዎች ያመለክታል። በተለይም የግሪንልንድስታንደም ልማት ደብዳቤ ላይ የሚተነተኙትን ጥያቄዎች ያመለክታል።

ᐱᖃᖅ ᐅᑎᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᖅᑕᐅᖅᐳᖅ ᐅᑎᖅᐳᖅᐳᖅ. ᐅᑎᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᖅᑕᐅᖅᐳᖅᐳᖅᐳᖅᐳᖅᐳᖅ ᐱᖃᐅᖅᓂᖅ ᑲᐱᑦᑖ ᐅᑎᖅᐳᖅᐳᖅ ᐱᖃᖅᑎᖅᐳᖅᐳᖅ. ᐱᖃᖅᑕᐅᖅᐳᖅᐳᖅᐳᖅ ᐱᖃᐅᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᐱᖃᖅᐳᖅᐳᖅ 10,000-ᖅᑎᖅᓂᖅᓴᐅᖅᐳᖅ. ᐅᑎᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᑕᐅᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᐱᖃᖅ ᐅᑎᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᐱᖃᖅᑎᖅᐳᖅᐳᖅ, ᐱᖃᐅᖅ ᐅᖅᑕᐅᖅᐳᖅᐳᖅ ᐅᑎᖅ ᐱᖃᐅᖅᐳᖅᓴᐅᖅᐳᖅ.

ᐱᖃᐅᖅᓴᐅᖅ ᐅᖅᓴᐅᖅ ᐅᑎᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᖅᑕᐅᖅᐳᖅᐳᖅᐳᖅᐳᖅ ᐱᖃᐅᖅᓂᖅᓴᐅᖅ; ᑲᐱᑦᑖ ᐅᑎᖅᐳᖅᐳᖅ 200,000-ᖅᑎᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᐅᑎᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᑕᐅᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᐱᖃᖅ.

ᐱᖃᐅᖅᓂᖅ

ᐅᖅᑎᖅᑎᖅ ᐱᖃᖅᐳᖅ ᑲᐱᖅᐳᖅ ᑕᖅᑎᖅᑎᖅ

ᐱᖃᖅ ᑕᐅᖅᓂᖅ ᑕᖅᑎᖅᑎᖅᐳᖅ. ᑕᖅᑎᖅ ᓂᐅᐱᖅᑎᖅᐳᖅᐳᖅᐳᖅᐳᖅ ᐱᖃᖅᑎᖅᐳᖅᐳᖅᐳᖅ ᐱᖃᖅᑎᖅᐳᖅᐳᖅ ᑕᖅᑎᖅᑎᖅᐳᖅ. ᑕᖅᑎᖅ ᐱᖃᖅ ᐅᖅᑕᐅᖅᐳᖅᐳᖅ ᐱᖃᖅᑎᖅᐳᖅ ᐱᖃᖅᑎᖅᐳᖅ ᓂᐅᐱᖅᐳᖅ ᐱᖃᖅᐳᖅ ᐱᖃᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᐱᖃᖅᐳᖅ ᐱᖃᖅᑎᖅᐳᖅ (ᐱᖃᖅᓂᖅᓴᐅᖅ ᓂᖅᑎᖅᐳᖅᐳᖅ) ᑕᖅᑎᖅ ᐱᖃᖅᓂᖅᓴᐅᖅᐳᖅ ᑕᖅᑎᖅ ᐱᖃᖅᑎᖅᐳᖅᐳᖅ ᓂᖅᑎᖅᐳᖅ, ᐱᖃᖅ ᐱᖃᖅᐳᖅ ᐱᖃᖅ ᑕᐅᖅ ᐱᖃᖅᑎᖅᐳᖅᐳᖅ.

ገንዘብ ንግድ (ገደብ)

ገንዘብን ለመገኘት የሚያስፈልገው ስጦታ ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል። ይህም ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል። ይህም ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል። ይህም ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል።

የገንዘብን ማስገኘት ለመቻል

የገንዘብ ማስገኘት ለመቻል ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል። ይህም ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል። ይህም ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል። ይህም ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል።

የገንዘብ ማስገኘት ለመቻል ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል። ይህም ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል። ይህም ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል። ይህም ለሌሎች ማስገኘት ይቻላል።

ዲሞክራሲያዊነትን ለማረጋገጥና ማስፈጸም

ከጥናት ምክርቤት አካል ለሚገኙት ግለሰቦች ጋር ለጥናቱ ማሳተፍና ለሌሎች ጋር ለመጠቀም ለሚገቡት ግለሰቦች ጋር ለጥናቱ ማሳተፍ ይቻላል። በተጨማሪም ለሌሎች ጋር ለጥናቱ ማሳተፍ ይቻላል።

ጥናቱ ለሌሎች ጋር ለጥናቱ ማሳተፍ ይቻላል። በተጨማሪም ለሌሎች ጋር ለጥናቱ ማሳተፍ ይቻላል።

የዲሞክራሲያዊነት ማስፈጸም

የዲሞክራሲያዊነት ማስፈጸም ለሌሎች ጋር ለጥናቱ ማሳተፍ ይቻላል።

- የዲሞክራሲያዊነት ማስፈጸም ለሌሎች ጋር ለጥናቱ ማሳተፍ ይቻላል።
- የዲሞክራሲያዊነት ማስፈጸም ለሌሎች ጋር ለጥናቱ ማሳተፍ ይቻላል።
- የዲሞክራሲያዊነት ማስፈጸም ለሌሎች ጋር ለጥናቱ ማሳተፍ ይቻላል።
- የዲሞክራሲያዊነት ማስፈጸም ለሌሎች ጋር ለጥናቱ ማሳተፍ ይቻላል።

በዚህ ጥናት ላይ ለተጠቀሙት ግለሰቦች ጋር ለጥናቱ ማሳተፍ ይቻላል።

ደብዳቤዎች/የሥነ ምግባርና ምርመራ ምክርቤት

የጥሬ ምርመራውን ለማረጋገጥ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም። ለዚህ ምክርቤት ለማቅረብ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም።

የጥሬ ምርመራውን ለማረጋገጥ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም። ለዚህ ምክርቤት ለማቅረብ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም።

የጥሬ ምርመራውን ለማረጋገጥ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም። ለዚህ ምክርቤት ለማቅረብ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም።

የጥሬ ምርመራውን ለማረጋገጥ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም።

የጥሬ ምርመራውን ለማረጋገጥ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም። ለዚህ ምክርቤት ለማቅረብ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም።

የጥሬ ምርመራውን ለማረጋገጥ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም። ለዚህ ምክርቤት ለማቅረብ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም።

የጥሬ ምርመራውን ለማረጋገጥ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም። ለዚህ ምክርቤት ለማቅረብ የሚያስፈልገውን ሰነድ ለማቅረብ የሚችሉ ሰነድ አይደለም።

ዓለም ላይ ለግብርናው ጥቅም ላይ የዋለው

- ርዕሰ ጉዳይ ሆኖ የሚገኝ ሌላ አገልግሎት ለሌላ ሰው ማሰጠት ይኖርበት ይችላል። በሌላ ጉዳይ ላይ የሚከናወኑ ስራዎች ላይ ሲሰጥ ደብዳቤዎች በዚህ አገልግሎት ላይ ሊያደግጉ ይችላሉ። ሌላው ጉዳይ ሲቀርብ ለሌላ ሰው ማሰጠት ይችላል። በዚህ ጉዳይ ላይ የሚከናወኑ ስራዎች ላይ ሲሰጥ ደብዳቤዎች በዚህ አገልግሎት ላይ ሊያደግጉ ይችላሉ።

የሥራ ስልጠናውን ለማግኘት

1. ጋዋናዎችን ለመሰጠት ለሚችሉ የሥራ ስልጠናዎች የሥራ ስልጠናዎች ስልጠናዎችን ለማግኘት የሚችሉ ደብዳቤዎችን ይሰጡ።
2. የሥራ ስልጠናውን ለማግኘት የሚችሉ የሥራ ስልጠናዎች ስልጠናዎችን ለማግኘት የሚችሉ ደብዳቤዎችን ይሰጡ።
3. የሥራ ስልጠናውን ለማግኘት የሚችሉ የሥራ ስልጠናዎች ስልጠናዎችን ለማግኘት የሚችሉ ደብዳቤዎችን ይሰጡ።
4. ሌሎች ለሌሎች የሥራ ስልጠናዎች ስልጠናዎችን ለማግኘት የሚችሉ ደብዳቤዎችን ይሰጡ።

የደብዳቤዎችን ለማግኘት

(ጋዋና ለ 20.)

ጋዋናዎችን ለማግኘት

- የሥራ ስልጠናውን ለማግኘት የሚችሉ የሥራ ስልጠናዎች ስልጠናዎችን ለማግኘት የሚችሉ ደብዳቤዎችን ይሰጡ።
- ጋዋናዎችን ለመሰጠት ለሚችሉ የሥራ ስልጠናዎች ስልጠናዎችን ለማግኘት የሚችሉ ደብዳቤዎችን ይሰጡ።
- ሌሎች ለሌሎች የሥራ ስልጠናዎች ስልጠናዎችን ለማግኘት የሚችሉ ደብዳቤዎችን ይሰጡ።

- መልካም የሥራ ሁኔታ ላይ ለሚገኙ ሰራተኞች ለማረጋገጥ የሚያስፈልጉትን ምንጫዎች ለማግኘት ማቅረቢያ ማቅረብ።
- መልካም የሥራ ሁኔታ ላይ ለሚገኙ ሰራተኞች ለማረጋገጥ የሚያስፈልጉትን ምንጫዎች ለማግኘት ማቅረቢያ ማቅረብ።
- ማረጋገጫ ስልጠና ለሚያስፈልጉት ሰራተኞች ለማሰጠት ማቅረቢያ ማቅረብ።
- ማረጋገጫ ስልጠና ለሚያስፈልጉት ሰራተኞች ለማሰጠት ማቅረቢያ ማቅረብ።

ጥበቃ ማረጋገጫ

10. ማረጋገጫ ስልጠና ለሚያስፈልጉት ሰራተኞች ለማሰጠት ማቅረቢያ ማቅረብ።
11. ማረጋገጫ ስልጠና ለሚያስፈልጉት ሰራተኞች ለማሰጠት ማቅረቢያ ማቅረብ።
12. ማረጋገጫ ስልጠና ለሚያስፈልጉት ሰራተኞች ለማሰጠት ማቅረቢያ ማቅረብ።

- 24. የክልላዊ ጥበቃ ምክርቤት የጠቅላይ ሚኒስትር ጽ/ቤት ለጥቅም ላይ የዋለውን የጥበቃ ምክርቤት ለማሻሻል ለሚያስፈልጉት ሰነድ ላይ ማሳሰቢያ ማድረግ።
- 25. ለጥቅም ላይ የዋለውን የጥበቃ ምክርቤት ለማሻሻል ለሚያስፈልጉት ሰነድ ላይ ማሳሰቢያ ማድረግ።
- 26. ለጥቅም ላይ የዋለውን የጥበቃ ምክርቤት ለማሻሻል ለሚያስፈልጉት ሰነድ ላይ ማሳሰቢያ ማድረግ።
- 27. ለጥቅም ላይ የዋለውን የጥበቃ ምክርቤት ለማሻሻል ለሚያስፈልጉት ሰነድ ላይ ማሳሰቢያ ማድረግ።

ጥቅም ላይ የዋለውን የጥበቃ ምክርቤት

(ርዕስ ለ 13, 22, 23.)

ጋዋንና ልማት

- ለጥቅም ላይ የዋለውን የጥበቃ ምክርቤት ለማሻሻል ለሚያስፈልጉት ሰነድ ላይ ማሳሰቢያ ማድረግ።
- ለጥቅም ላይ የዋለውን የጥበቃ ምክርቤት ለማሻሻል ለሚያስፈልጉት ሰነድ ላይ ማሳሰቢያ ማድረግ።

ግሪክ ስነ-ምግባር

ግሪክ ስነ-ምግባር	ስነ-ምግባር
8. የጋሪያል ስርዓት ማብራሪያ	1, 36, 39
9. ስነ-ምግባር ስርዓት	31, 32, 33, 35
10. ስርዓተ-ምግባር ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	11, 12, 45
11. የጋሪያል ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	31, 32, 33, 34
12. ስርዓት ስርዓት ስርዓት?	1, 2, 36
13. የጋሪያል ስርዓት ስርዓት ስርዓት	10, 11, 12, 13, 14, 15, 29, 30, 40
14. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	17, 18
15. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	17, 18
16. ስርዓት ስርዓት ስርዓት	10, 17, 18
17. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	17, 18, 39
18. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	10, 17, 18
20. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	5, 6, 7, 8, 9
21. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	4, 42
22. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	4, 28, 42, 43
23. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	28, 29, 30
24. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	23, 42
25. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	23, 42
26. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	23, 42
27. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	36
28. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	43, 44
29. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 37, 38, 42
30. ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት ስርዓት	1, 3, 13, 19, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42

ᐅᓗᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ

ᓕᓕᓕᓕ 1

1. ᓕᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕ
 ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ

ᓕᓕᓕᓕ 2

1. ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕ (1920-ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ)
Provincial Archives of Newfoundland and Labrador
2. ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ
F. Bruemmer

ᓕᓕᓕᓕ 3

1. ᓕᓕᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕ (ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ)
SSC—Photo Centre Library—ASC
2. ᓕᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ
F. Bruemmer

ᓕᓕᓕᓕ 4

1. ᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ Rainbow Warrior
R. Greendale
2. ᓕᓕᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ
R. Greendale
3. ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕ
F. Bruemmer
4. ᓕᓕᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ
F. Bruemmer
5. ᓕᓕᓕᓕ ᓕᓕᓕᓕᓕᓕᓕ
Arctic Biological Station, Sainte-Anne-de-Bellevue

NATTIIT NATTIRSIURNIULLU

MIKSAANUT QAUJISARTAVINIIT
(ROYAL COMMISSION-KUNNUT)

Naisautaa 1

Saputjijausimanginga Aqqiktausimajut Amisururtisijinut 1986

Kamagijaullutik titirartausimaningit

Inukiturnia pijaujunarturq akkiqaitiplugu akkiqarkimaitummic
tapkunangan gavamakuniu irqalulirijiujujunin tariulirijininlu
Communication Directorate
Ottawa, Canada
K1A 0E6

Uqalimaagait atuinnaujut Canada-limaami saqkitittivaktunit ammalu
uqalimaagaksanik niuvirvinit uvvaluunniit titirarunnarputsi ukununga
Canada Government Publishing Centre
Supply and Services Canada
Ottawa, Canada K1A 0S9

Ammalu pijaujunnartut Inuktitut qallunaatitullu titirarsimajut

Amisururtitausimajut Canada-mi

Tikisaaksauniata naisautia ZI-1984/1-1S

ISBN 0-660-01900-0

Canada-mi:	\$ 4.50 (v.1)
	\$25.50 (v.2)
	\$28.25 (v.3)
Asinginni nunani:	\$ 5.40 (v.1)
	\$30.60 (v.2)
	\$33.90 (v.3)

Akingit asingurtaujunnartut tusartautitaungikkaluarutik asingurniarnia

Inuttituulirtitausimajut titirataullunilu: nuataskut titiraviani aaqkiksuiiviani.

La Commission royale sur les phoques et
l'industrie de la chasse au phoque au Canada
Royal Commission on Seals and the
Sealing Industry in Canada

Her Excellency the Governor General in Council
Privy Council
85 Sparks Street
Ottawa, Ontario
K1A 0A3

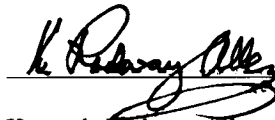
Your Excellency:

Quviasukpugut tunisigunnaratta qaujisaqtavinimik (Royal Commission-kunnut) nattirnik nattirasuarnirmillu Canada-mi. 1984-2242-mi naisautiliit June 22, 1984-mi, aqqigiarsimatillugit September 26, 1985-gutillugu katimajujunut. 1985-2905 millu naisautiliit December 20, 1985-gutllugu katimajujunut, 1985-3769-mik nalunaikkutiliit.

Ikpigilugit,

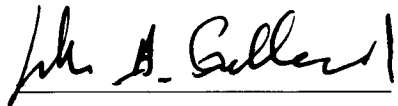
Albert H. Malouf
Chairman

Kenneth Radway Allen
Commissioner

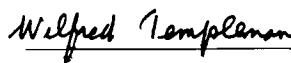
Russel Lawrence Barsh
Commissioner

John A. Gulland
Commissioner

Robert Ian McAllister
Commissioner

Wilfred Templeman
Commissioner

September 1986

Aqqiksijariaqarnialiratta titirarsimajut kinakkutuinnarnut atuagarijauniartunut arraagujuni tikinniartuni. Canada-mi piliriangujut aktuaniqartitausimangmata silarjuami piliriangujunut. Maliklugu, atuagaujut aqqiktauniartut—nunagijattinni ammalu ammalu asinginniiluunnangnnut aqqiktausimaniqariaqarniarmata Canada-miunut ammalu asinginnut silarjuami. Marruujuk taakkuak aviktaujuunnangimmatik ammalu atuagauniartuq silarjuamiununganiarsuni.

Katimajirjuanguqataujuq Joe Clark titirartigjauulluni pilirianguvaktunut Canada-up silataani.

(Competitiveness and Security: Directions for Canada's International Relations. 1985. Dept. of Supply and Services, Ottawa.)

INUKTITUURSIMAJUT

Qaujisartaujuviniit sivulliit nattirsiumiq qikiqtaalungimi-unut inungnut, taakkua qaujisartaujuviniit sivulliit inuktitut titirartauniqartut. Taakkua titirartausimajut nailligiarsimallugit qaujisarrutiviniq atulirtajumajullu.

Inuktituulirtitaulaartut qallunaatit titirartausimajunit sivullirmi maliklugu nuataskunnut. Inuktituulirtitauttiarrasamariktut. Inurttiituaalirtitausimaningit piugijaunginnirpata qallunaatituursimajut maktaunirsaunajartut.

Unikkaangujut Atjigiingittut

Sivullir

Pigiarnia

I Nailligiarsimajut

1. Uqausirijaunia sunaummangaat
2. Nattiit nattirsiurniullu
3. Isumaalugijaujut tilijaugutausimajunit
4. Qaujisartausimajut nailligiarsimallutik
5. Qaujijaujuviniit amma atulirtauqujausimajut

Aippaa (Atuinnaujut Qallunaatittu Uiguititullu Titirasimallutik)

II Uqausirijausimaningit Nattiit Nattirasuarniullu

6. Qaujimajauningit Canada-mi nattiit
7. Uqausirijausimania nattirasuarniup

III Kikkutuinnait Isumagisimajangit Nattirasuarniup Miksaanut

8. Kikkutuinnait qanur uumajunik aturningit
9. Nattirasuaqujivangittut
10. Canada-up akianut nattiit niurrutigijauvanningita nuqqartitauningit
11. Kikkutuinnait qanur isumaqaningit nattirasuarniup miksaanut
12. Nattiit tuqtauqattariaqapat?

IV Pivalliajut, Pusiillu ammalu Iliqqusiit

IVa Ukiurtartur

13. Nattirasuarnir ukiurtartumi

IVb Canada-up kanarnarpasingata tariunga

14. Canada-up kanarnarpasingani nattirasuarnir
15. Nattirasuarniup qanur akiqatiginia ammalu qanur ikajuusiarviunia
16. Sivuniksami qanuilinganiartugijaunia
17. Nattirasuarnir nuqqautijaukpat asingit saagaraksait
18. Qaujijaulartut qanurlu piniarnirjauningit: Canada-up kanangnarpasiani tariurmi

IVc Canada-up asiani nattirsiurnirmut isumagijaujut
19. Nattirasuamir nuavuimi akukittunilu

Pingajua (Atuinnaujut Inuttitut Uiguitullu Titirasimatillugit)

V Nattiit Isumaalugijauningit

Va Kikkutuinnait ikpinniarittiningit nattirnik

20. Nattirasuarrusiit
21. Nattiit unurningit Canada-up kanangnarpasiata tariungani
22. Nattiit unurningit Canada-up ualinirpasiata tariungani
23. Nattirnut ippinniarutaujunnartut

Vb Nattiit ippinniatittiningit iqalliaritnik

24. Asinguivanniangit iqaluit unurninginnik iqalliaritnillu
25. Sukkuivanningit iqalliarmirmik
26. Qanimanartunik tunisivanningit

VI Aulattinirmut Isumaalugijaujut

27. Nunamiutanik aulattinirmut piniarnirijaujut
28. Silarjuarmiunik qanur ippigijauninga nattiliriniup
29. Nattiit unurningita aulataugusingit
30. Canada-mi nattinik aulattinirmut maligaujut

Aulattinirmut Titirasimajuniittut

PIGIARNIA

Arraaguni 20-ni akaungigutauvaktut aulattinirmut aturnirmullu nattinik Canada-mi asingursimalimat, aturtauniata isumaalugutauvaktur iqalliatinut Canada-up kanangnar-pasiata tariungani ammalu qaujisartimmarinnut aulattijinullu ammalu ikpigijaunlarinnia amisunut, ilaannikkut pimmaritutitaaluulluni amisummarinnut Canada-miunut. Ammalut-taur kikkutuinnarnut ikpigijauqattarsimammat Canada-miutaungittunut ammalu pigiallaru-tauqattarsimalimat ikpinniarutauli&uni pimmaritutitaujunut Canada-mi, Canada-up asiani nunaqatunut niurrutauvannia aktarijauvak&uni ilaannikkut qanur ikpinniarutaugajarnia isumagillugu. Atjigiingittunik isumaqarutaunia ammalu pijariatunia akaungigutaujumm-arialuulir&uni gavamaujunut aaqqiksuigumatillugit maligaksanik aulattinirmut nattinik ammalu kiggartuttiarumatillugit Canada-miunik ilainnaarutigittailillugit.

Taakkua qaujisartiit nattinik ammalu kiinaujaksautauvanninginnik Canada-mi saqqitaulaursimajut Canada-up gavamakkunginnut August 1984-gutillugu. Aaqqitaulaur-simajut kamaqujauullutik Canada-mi nattilirinirmik, nattirasuamirmillu, ammalu qaujigiar-viksanic atulirtaujumajunillu nuattiqullugit, aturtaugajartunik maligaliulirpata. Qaujisaqullugillu inuugusiujuunik, pivalliajunillu nattiit pitjutigillugit. Gavamakkut tamatuminga nuattigumagutiqalaurtut tukisigiaqullugit Canada-miut asingillu qanuilinganit-tinnik nattiit pitjutigillugit. Kikkutuinnattiat Canada-miut asingillu ikpigusuktut tamatum-inga isumagijangit nuatauqullugit ammalu qanutuinnar uqarumagutik uqarunnaqullugit ikajurajarmata qaujisartunik aaqqiksuitillugit qaujijauvalliujunik atulirtaujumajunillu.

Taakkua qaujisartiujut pijariirsimalirtut piliriarjarninik, qaujivalliasimajangit titi-rasimaniartut. Sivulliit titirataujut (Volume 1) unikkaarsimajut qanur qaujisartut aaqqiktau-laurninginnik piliriaqaniartillugit qanur, ammalu qanur qaujisartaminik pianilaursinginnik ammalu atulirtaujumajunik aaqqiksilaurningit gavamakkunnut tuniniar&ugit.

PIGIARNIA 1

NAILLIGIARSIMAJUT

Unikkaangujut Atjigiingittut

I	Nailligiarsimajut	
1.	Sunaummangaata Uqausirijauningit	1
	Qaujisartuksat (Royal Commission) saqqitaulauningit	1
	Tiliugutausimajut	1
	Qaujisartiuqataujut tilijaussimallutik	3
	Qaujisarnirmut katimajiit titiravia	4
	Sivullir qaujisarnir	4
	Kikkutuinnarnik tusaumatittinir	4
	Tusariarviksait	5
	Katimatittiqatarnir kikkutuinnarnik ammalu upaqattarnir kikkutuinnarnut	6
	Titirasimajut tunijauqattalaurtut	7
	Qaujimajitarijaujut	7
	Ilisarsimammarittut qaujigiarviksait	7
	Qaujisautivinit aqqiksiania	7
2.	Natsisiuqattarniq Canada-mi	9
	Kanangnarpasiup tariungani natsisiuqattarniq	9
	Nasiit ukiurtartumi	11
	Asingit nasiujut kanangnaup tariungani	12
	Nasiit pinangnaup tariunganiittut	12
3.	Isumaalugijaujut Tilijaugutausimajunit	15
	Kikkutuinnait isumaalugutigijangit nattirsiurnirmut	15
	Kiinaujait, inusiit iliqusiillu isumaalugijauningit	16
	Qanuittuuninginnut piliriarijaulirtut	18
	Aulattinirmut isumaalugijaujut	19

4. Naingligiartausimmajut Titirarsimmajunit Qaujjavirnirnit	21
Kikutuinaut qanurtut isummaqarningit	21
Nirjutiliriniq	23
Aulatiniq	26
Kiinaujalariniq, kikutuinaut iliqusiilu	28
Sivuniriniartatini kiinaijaliurutiginiarlugu natirsiurniq	31
5. Tukisijaunikuujut Aaqigiarviuqujaujulu	35
Natirsiunginartungsauvaat?	36
Qanuq tuqutivangningit	39
Niuvirtaувangningit ammalu tariurjuap akiani nuqartitauningit	41
Nunaqaqaarnikuujut natirsiurpangtut nunaqatigiingtut	43
Atlantic-mi natirsiurpangtut nunaqatigiit	46
Sunirsiningit iqalungnik ammalu qasiularingniarningita aulatauningit	49
Avatiup mianirijauninga	54
Kikutuinaut tusautingit	56
Canada-mi aulatiniq	57
Silarjualimaami aulatiniq	60
Ajjiliuriqattarsimajut	65

Mangpiraaq 1

Sunaummangaata Uqausirijauningit

Qaujisartuksat (Royal Commission) Saqqitaulaurningit

Canada-up gavamakkungita katimajingitigut 1984–2242, June 22, 1984-ngutil-lugu aqqiksilaurmata qaujisartuksanik ammalu aqqiksilitik atulitauqujaujunik pitjutigilugit nattiit ammalu nattirsiurnir Canada-mi, qaujisaqasiutilugit inuugusiit iliqqusiit, pivallia-jut, nunamiutanik imarmiutanillu aulattinir, silarjualimaamilu qanur atanganinga.

Tiliugutausimajut

Malik&ugit, taakkua qaujisaqtuksat aqqiktaulaurput ukuninga ataani titirasima-junik qaujisaqullugit:

- (a) *inuugusinut iliqqusirmullu ikpinniagutaunajartut ammalu pivalliajuqalirpat ikajuusiangujunnartut qanurlu akiqarajarnia, ammalu qanutigir akiqarajarnia, maligaliurniup nattirnik Canada-mi;*
- (b) *kikkutuinnait isumagijangit pitjutigilugu nattirasuarpannir;*
- (c) *Canada-mi qanutigir nattiqanir ammalu qanur aulatauningit nattiit nunguttailinirmut, saputjinirmullu, ammalu qanur maligartigut aulatauvanningit, aulattigusiqattiar-mangaata;*
- (d) *qaujisarlutik qanur nattiit iqaluillu niqigijaujunik isuillititivammangaata ammalu qanur sukkuivammangaata qanimanartunik;*
- (e) *qaujisarlutik qanur nattiit unurningit ikpinniatitaummanngaata ammalu qanur iqalliatinik unurningit asirutavammangaata; ammalu qanur iqalliatinik isuillingatit-tisuugummangaata nattiit ammalu qanutigiit akiqartit-tivammangaata ippinniatittiningit nattiit;*

- (f) *saputjigasugiamik nattiit unurninginnik, aulataugusiqat-tiarmangaata ammalu iqalliartiit nattiillu tamarmik ikpin-niaqattautiningit qaujisarlugit Canada-mi;*
- (g) *qaujisarlutik qanur nattirasusuugummangaata niurrutik-sanik annaumagutiksanillu;*
- (h) *qaujisarlutik Canada-mi Canada-ullu asiani nattivinirnik qanur kinaujaliurutaqarunninarmangaata nattivinirnik qanur kinaujaliurutiqarunnarmangaata ammalu qanuit-tunik akaungigutimangaata;*
- (i) *qaujisarlutik kikkutuinnait nunalirni nattirasuarnirmik annaumagutiqaqaktut sunamik asianik nattirasuarniup atungaarunnarajarmangaata;*
- (j) *qaujisarlutik kikkutuinnait katutjiqatigiillu isumaalugutigi-janginnik nattiit miksaanut Canada-mi, ammalu qauji-sarlugit ikpigijangit;*
- (k) *qaujisarlutik Canada-mik asinginnilu nunalinni kikkutuinnait qanur ikpigusunninginnik nattiirnut maligaliungusi-majunik ammalu nattirasunnirmik ammalu akaungigutau-junik kiinaujaliurutiqarasuarnirmut nattirnik sivuniriniar-tattinni, ammalu qanur aaqqiktaunasuarajarmangaata;*
- (l) *qaujisarlugit tamakkua titirasimajut qaujisartaujumaar-simajur qanur Canada-up asianirmiunut ikpinniarutaum-mangaata; ammalu*
- (m) *qanur Canada-up asianirmiut Canada-miullu aaqqiksigia-rajarmangaata Canada-mi nattirnut akaungigutaujunik, ammalu nattirsiurnirmut.*

Taakkua qaujisartiit apirijaulartut tusartittiqullugit gavamakkunnik qaujisartausimajunik December 31, 1984 tungaani ammalu kingullirpaami qaujisartavinimik tusaq-tittiqullugit September 30, 1985-mi. Qaujisartinut tilijausimallutik kinguariatitaulartut tamanna September 30, 1986-mut.

Taakkua qaujisartiit piniarniqalilartut nattiit nattirasuarniullu Canada-mi mik-saanut ammalu kiinautjaksarutauvannianik. Qaujigutaulaurput taima Canada-mi qanur natiit aturtauvanninginnik, ammalu qanur Canada-up asianirmiunut ikpigijaunianik nattiit RFnattirasuarnirlu Canada-mi.

Qaujisartiuqataujut Tilijausimallutik

Ukua ataani titirasimajut tilijaulaurtut gavamakkut katimajinginnut qaujisaqu-
jaullutik:

Katimatittijia

Albert H. Malouf

Iqqatuijimarik, Montreal-miur Canada-mi. November 1972-mit-June 1973-mut iqqatui-
julaurtur tilijausimalluni inunnut iqqilinnullu James Bay-mi pivalliatittinasuktillugit. July
1977-mit-May 1980-mu iqqatuijulaurtur iqilinnut pitjutiqatillugit pinguavigjuartut qanur
akiqarajarnianik.

Asingittaur Qaujisartiujut

K. Radway Allen

Sidney, Australia-miur, angajuqkaammariulaursimajur iqalulirijinut, tariulirinirmullu.
Ammalu arraguni amisuni qaujisartiusimajur puijilirinirmut, ammalu silarjualimaami
qilalugalirijinut, ammalu niqilirinirmut pirutulirinirmullu piliriqatausimajut, ammalu silar-
jualimaami nunami avalulirinirmut katimajiuqatausimalluni.

Russel L. Barsh

Seattle-miur, amialikkut nunangani. Iisailaursimajur maligalirinirmik maligaliurnirmillu
Washington ilinniavirjuarvingani 1984-ngutillugu, amma tamanna pijariiramiuk pilirima-
simajur maligalirinirmik avatirinirmullu aulattinirmik nunaqaqqarsimajunik amialikkami
ikajur&uni amma Canada-miutanik. Titirasimajur iqqiliit, gavamakkullu, maligaliriniullu
pivalliajuliriniullu miksaanut.

John A. Gulland

Cambridge-miur, England-mi. Qaujisartini angajuqqaujur avalulirinirmut London-mi.
1984-mut tikik&ugu puijilirijikkunnut Rome-mi pilirilaursimajur. Isumaalugijaqalualaurtur
puijiit qatsiuninginnik aulataugusinginnillu tariurmiuta uumajut.

Ian McAllister

Halifax-miur, Canada-mi. Iisaiji pivalliajulirinirmik, Dalhousie ilinniarvjuarvingani
1971-mit pigiar&uni, ammalu kutimatittijulluni Lester Pearson ilinniarvigjuarviani silarju-
alimaami pivalliajulirinirmik. Ikajuqattarsimajur gavamakkunnik ammalu titirarsimajur

uqalimaagarnik unikkaagarnillu gavamakkut miksaanut, silarjuamiunillu ikajurnimut, pilirisimallunilu aammaqqutilirinimut niuviaksalirinirmullu maligaksanik, piluar&uni Canada-mi a-kamilu jujapmilu.

Wilfred Templeman

St. John's-miur Canada-mi. Aulattijiulaurtur imarmiutalirijikkunnut, St. John's-mi. Pilirisimajur puijinik Newfoundland-mi, qaujisarsimallunilu iqalunnik atjigingittunik Canada-mi ammalu niqinginnik.

Patrick A. Geistdoerfer

Aulattiji qaujisarnirmik puijilirinimut Paris-mi, France-mi. Kamisanangulaurani katimajuniilaurtur Montreal-mi September 24, 1984-gutillugu, ilaullarilaurani nuqqalaurtur.

Qaujisarnimut Katimajiit Titiravia

Titira-a saqqitaulaurtur Montreal-mi. Iqqanaijartilimaangit qaujisartiit titiraviani titiratausimajut.

Sivullir Qaujisarnir

Taakkua qaujisartiit qaujisarnivinirmik unikkaalaurtur gavamakkunnut December 19, 1984-gutillugu. Pitjutiqa&utik piliriarigajartangita aqqiksartauninginnik qanurlu akiqarajarnianik qanutigilu qaujisarajarninginnik. Titirasimalluni qanur pilirigajarninginnik qaujisartut atulirtaujumajunik.

Kikkutuinnarnik Tusaumatittinir

Qaujisarnimut katimajiit titiralaurtur katutjiqatigiinut atjigiingittunut ikpigusuktunut tusaatittigiamik piniarnirijangita miksaanut tamatuminga piliriaqalirutik. Ammalugiaqarnir tusagaksat titiratausimallutik tusagaksatigut Canada-limaami, uqausiqasimajut qaujisartiit piniarnirijanginnik ammalu tusaatittilaur&utik 1985-pigiartillugu. Kikkutuinnait uqaqatigarumajut qaujisartiujunik ikajurasuar&ugit, titirasimajut maligaksat miksaanut atuinrutitaulaurput, unikkaqsimajut qaujisartiit piniarniriniartanganik. Titirasimallutik qanur katimatittiqattalaarnianik qanurlu nailligiarsimajunik tusartittigiaksar. Taakkua titiratausimajut allaviata miksaanut titiratausimajuni.

Titirasimajut atjigiingiittut atuinnarutaulaurtut tuniuqqataullutik Canada-miunut silarjuamiunullu asinginnut, ammalu qaujikkautaujut tunijaullutik Canada-unut gavamaqaviujunut.

Tusariarviksait

Pilirianga sivumuttiaqullugu taakkua qaujisarnirmut katimajiit tusariarviksanik aqqiksigiaqalaurtut. Tavva titirasimaju:

Qairuliit kuuraaluup ikingani

- kikkutuinnait tusartautivattangit titirasimatillugiluunniit nailligiarsimallugik uvvaluunniit tusartautitauvattut qaujisartinut;
- qaujisartaunikuit qaujimajimmarinnut tiljausimallutik qaujisarnirmut katimajinut atjigiingittunik pilirititaullutik;
- tusariarviksait isumagijaujullu atuinnarutitauvattut qaujimajimmarinnut tiljausimallutik katimajiujunut;
- qaujisartaunirijauvattu titiratavingit ammalu titiratausimajut qaujisartiit titirausirivattanginnik;
- qaujisartit pilirijingitalu qaujimajangit utursimajangillu.

Katimatittiqatarnir Kikkutuinnarnik ammalu Upaqattarnir Kikkutuinnarnut

Qaujisartiit atuinnarutittisimagialiit piniarnirjaminek titirasimajuqtiqalutillu qaujgiarviksanik kikkutuinnarnut katimaniarnirjamita sivuniani. Akaungigutiqaraluarutik kiinaujaqattiangikkaluarlutillu qaujisartiit sivumuartittinasuaqattarlutik piliriarnirjaminek.

Taakkua isumagillugit qaujisartiit kinakkutuinnarnik katimatittisautigigialaurlutut Canada-mi asinginnilu nunalinni, tusarutigullu naalautikkullu tiivikkullu tusaqtippakkillugit. Ammaluttaur qaujisartiit iqqaumainnariaqalaurut pimmariuminginnik angunasuarpanninginnik, mikigiarniarpanninginnillu, iqalliarpanninginnillu nunaqaqkaarsimajut, ammalu pimmariuminginnik naattiit nattirasunniallu ukiurtartumi, Canada-ullu kanangnarpasiata tariungani amma ualinirpasiata tariungani nunalinni. Montreal, Toronto-lu, Vancouver-lu amma St. John's niruartalaurut katimatittiviumallutik.

Amisummariit Inuit katutjiqatigiingit ammalu kikkutuinnait Inuit nunamini katimaqujillutik uqaqattalaurut. Amisualunnut tilijaugaigamik katimatittiqujaullutik taakkua qaujisartiit apirsuqattalaurut katutjisartiit apirsuqattalaurut katutjiqatigiinik aqqiksiquullugit katimatjutiksanik isumagiluartanginnik katimaqatiginiaugit nunaliit ammalu qanigijanginnik nunalinnik katimaqatiququllugit atauttikkut.

Taimaimmat qaujisartiit katimalaurut uluksartuumi, ualinirmilu (Victoria Island-mi), Pangnirtung-milu qikirtaalummi (nunattiarmi), ammalu Kangirsualugjuarmi kupaip tarrangani.

Pitjutigillugu nattirasuarniup ikpigijaunia silarjuamiunut, taakkua qaujisartiit katimatittilaurmijut Canada-up akiani ammalu amialikkami; nuip nunangani ammalu Washington. Tavva titirasimajut nani qangalu katimaqattalaurmingit qaujisartiujut.

Nani	Qanga
Montreal	22–15 January
Toronto	28–31 January
Vancouver	04–05 February
London	09–10 April
Washington	17 April
Montreal	22–23 April
St. John's	21–23 May
Kangiqsujuaq	27 May
Pangnirtung	28–29 May
Holman	18 June

Katimatillugit 15-ngujut katik&ugit uqallalaurut.

Titirasimajut Tunijauqattalaurtut

Katimatittiniup asiagut taakkua qaujisartit tunisijaulaurtut 137-nik titirarsimajunik. Titirasimajunik tunisiqattalaurtut ammalu uqausiqapak&utik katimatillugit ukuninga atjigiingittunik nattirsiurpattunik, nattirsiurnikkut kiinautjaksautiqapannirmik, iqalliarnirmik, iqalliarnikkut kiinautjaksamirmik, amilirijikkunnik, nunaqaqkaarsimajut isumagijanginnik, uumajuluartailititsinirmik, uumajulirijinik, uumajunillu sirnartinik, uumajunut luuttalirinin; amma uumajurniarnirmik, pilliajulirinirmik, inuusilirinirmik, niqittiavalirinirmillu, malingalirinirmik, nunalinnilu pivalliajulirinirmut katimajinik, niruartausimajunillu kiggarturtinik, gavamakkunnik atjigiingittunik, Canada-ullu asiani gavamalirinin, ammalu kikkutuinnait tamatuminga ikpigusuktut.

Qaujimajitarijaujut

Qaujisartit qaujigiarviksanik pigiakauturiaqapaktut atuinnaungittunik ammalu atuinnaungittunik (pijajunnangittunik) pilirijinginnit. Taimaimmat qaujimajitaqariaqapaktut tamakkuninga qaujimajaugialinnik qinirtinik. Taakkuattaur titiratausimajut qaumajimajitarijaujut titira-ani.

Ilisarsimammarittut Qaujigiarviksait

Qaujisartiit ikajurtaugiaqainnarpammata qaujimajullarinnut ilinniarsimallarittunik isumaalugijaujut pitjutigillugi. Tamakkua ikajurtigijauvaktut tunisitsautigivattut pijariatujuallunnik ammalu qaujisartaujut ajurnarninginnik. Titirasimajuni aulattiniup miksaanut tamakkua ikajurpaktut qaujisartinik titiratausimajut imaak.

Qaujisautivinit Aqqiksimania

Qaujisautiviniit qaujisartinut titiratausimajut ilaakkuurtisimatillugit.

Taakkua sivulliit titirasimajut sunauninginnik unikkaarsimajut qaujisartiit pilirianginnik. Unikkaarsimallutik qaujisartiit saqqitaulaurminganik qanurlu aulanianik, ikpigijajunillu qaujisartaugiaqatunik qaujisartinut, piluar&ugit qaujijaulaurtut ammalu atulirtaujumajut.

Titirasimammijut ilaakkuurtisimallutik uqausirijausimajunik qaujisartiit qimiruarsimajanginnik, ammalu tunillunigit atjingit titirasimajut qaujisarmirmut katimajinut; ammalu qaujilaurtanginnik atulirtauqjanginnillu. Kingullirpat titirasimajut aulatinirmik, ammalu qaujigiarviksanik qaujisartiit miksaanut.

Kingullirpami, atuinnaqamijut nuataunikunik qaujisartinut qaujisarpalliallutik saqitulaartunik. Taakkuali titirasimajut aulattinirmik titirasimajuni. Atuinnarutausimajut uqalimaagaaqavinni puijilirinirmut Ottawa-mi, nirjutinik takujagaqavilirinirmi ilinniarvjuarviani Guelph Ontario-mi Canada-mi, ammalu taakkua pijaujunnartut tuksiralugit.

Mangpiraaq 2

Natsisiuqattarniq Canada-mi

Quliit ajjigiingittut nasiit Canada-up imanganimiutavut iluunnakasangit angunasuktauqattarsimavut pijjutiartutik ajjigiingittunit: niqiksamut, annuraaksamut, niuviaksaunirmut uvvaluunniit puijiit niuviaksaksauqattarninginnut makimagasuarutigi-jauulluni. Takujauvauvngmat natsisiuniq aktuaniqartitaulluni ukjuararsuarpaktunut ammalu qairuliararsuarpaktunut upinngaksaakkut kanangnaup tariunganirmiunut.

Kanangnarpasiup Tariungani Natsisiuqattarniq

Natsisiuqattarniq pimmariuvngmat upinngaakkut nunalingni mikijuutaunirsau-juni kanangnarpasiup tariungani. Arraaguup ilangani natsikinnirsaulirpangmat, natsiqarun-niraimmalu asinginni kiinaujaliurutiqarasuariaqarpaktut umiarturutiginiartunginnut pamautiginiartanginnullu aujakkut iqalliarutiginiartanginnut, nalunangimmat natsisiupatuit kiinaujartaarijangit mikinnirsauvngmata angunasuarutigilautanginnit.

Qairuliksiunirsauvngmata 2-milianniilirtut unurningit kanangnappasiup tariungani. Ukiukkut tariup nigianut nuuppaktut qitunngiuriarturtutik February-mi March-milu lapatuap nigingani. Uangnamut utirpaktut aujakkut akukitturmiut pingannangata sigjanganuupaktut ammalu Canada-up ukiurtartuata kanangnanganut tikillugu aujuiktumiut qikiqtangata imanganut iniqarpaktut. 1970-nginnitillugu 130,000-nginnittut paannguliat tuqurartauvalaurput arraagutamaat. Unurnirsait pijauvalaursimavut 1,800-nginnitillugu ammalu pigialisaartillugu 1,900-arraagujuut, innaillu tuqurartauvalaurput qitunngiurvi-nginni. Innait pijauvakkivut Canada-miut imangani ammalu aujakkut qitunngiurvinginni Canada-up ukiurtartuani tikillugu akukittumiunut.

Natsisiurutitaariaqalirtillugit 1970-nginni unursigiargalaksimalirput maannalu natsisiunginnirsaulirtutik unursivalianiarsugijaujut kilammunirsaq taimaitillugu iqalliar-tinut isumaalutigijauniarpuq qupirruit nirjaunirsaulirpangmata natsinut ikpingnarniqarlira-jarmat niuviarsauqattarninginnut iqaluit.

Ugjuut qitunngiurpakkivut tallurutiup imangani: uangnaminnirsauvakput qairuliit. Ununginnirsaugillutir kairulingnit; kanangnaup imangata uangnarpasiani 300,000-nginni-sugijaauput unurningit natsiaminingit ammalu innait ilangit angunasuktauqattarsimavut umiarjuanut qairuliksiutiujunut.

Natsisiurtiit sikumi (1920-nginnitillugu)

Akunngani 1978 ammalu 1982 arraagutamat natsiavinirpalaurput arraagutamaat 10,000-nginni innanik 2,600-nik Canada-mi ammalu nuavijami natsisiurtinginnut amalu akukitturmiunut natsitalimaangit katitainnarilugit 3,800-ngujut tuqutauqattalaursimavut. Isumagijauqattarsimalirpuq natsisiutauluaninginnusugijaugani pijjutigillugu nasiit unursivalialausimangmata 1983-mi natsisiuniq mikilligiataulaungitillugu suli.

Qairulit ammalu ugjuut paannguliangit pijauluarpakput natsisiutinut umiarjuanut, ammalu sivijami natsisiunut umiaraalaanu, umiaraalungnullu. 1946 ammalu 1982 akuniani nuavijamiut natsisiuqattalaurput. Sivullipaami natsisiuqattaursimavut ursuanut maan-naulirturli qisinginnut kiinaujaliurutiqanirsaulirput. Qisiit salummartaullutik Canada-mi aullartitaulaunginninginni Canada-up silataanu nuavuaimut aullartitaulutik niuviaksari-jauniarmata kamagijaukkannirlutiklu nunarjuamiunut amilirijirjuanut. Canada-up tariungata akianurtauvalaursimavut qisiit niuviaksaunirijangit katatitaulauqaangitillugit. Kiinaujaliur-rutiqarpaktut suli ilangagut ursunginnut natsit. Nirijaulluarpanngittuugaluat niqingit kisiani kalirungit paannguniat, innaillu. Nirilluapaktutuvangmata natsisiurtiujut niuviaksari-jauvakivut nutaangutillugit, quangutillugillu ammalu qattaarjukmilirtillugit.

Nasiit Ukiurtartumi

Natsisiuniq pimmariummat nunaqaqkaarsimajunut Canada-up ukiurtartuani. Angunasuktauluarpaktut natsilarituinnait pijauvakkillutik qairulit. Pijauvangmijut asingit natsiit ajjiginngitangit ununginnirsaulutik ugjuut angunasuartauvakput aujakkut aullaarsimatillugit natsiujut. Natsiit niqimut aturtaunirsaulutik annuraaliurnirmut aturtaunginnirsaulutik natsisiurtinut ilanginnut kisiit niuviaksarijauvakput kiinaujartarutigijauullutik niuviaksauninginnut pimmarijutigigitangit maliklugit angunasuktigijaujut asilirmagit, qukiutinut ammalu kamutaujanut aturpalirmata sakkunik gasalinullu kiinaujaqariaqalirmata.

Natsit unurnirpaanguvut puujinit ukiurtartumi. Unumillaringit qaujimajauullaringitut kisianili Canada-up ukiurtartuuni mijannginnisugijaujut. Arraagurataangulaurtuni natsitauqattarsimajut arraagutamaat 10,000-nginnivalaurput. Ilunnangit takunnarlugit natsiit unumirijangit naammatsurijaujut, kisianili isumaalugutiliit ilangit natsit pijauluaqattasugijauullutik.

Anginirsait ukjuut ununginnirsauvut qaujimajauluanguinnisauullutiklu natsituinnait; Canada-up ukiurtartuani 200,000-nginnisugijaujut unurningit taimaittuit natsit.

Natsituinnaq

Asingit Nasiujut Kanangnaup Tariungani

Nasiit tauvani tariumiqattarput. Takkua niuviaksarijauniartillugit angunasuktauvangittut arraagugiqattarsimajattinni. Tamakkiik natisit isumaalutigijaulirmata iqalliar-tinut pijjutigillugu nuluamik suraivamata ammalu iqalunginik niqiqarpaktuti ammalu ikpingnarniqarpangmata imaup qupirrunninnut (iqaluit niqigivaktanginnut) taakkuak pijauqattarsimalirput tamarnik aulatsigasuartutik niqijutinik, ammalu asingit nattiit taimaak uumajurtauvummijut.

Natsiit kanangnaup tariunganiipakkivut akunniani Nantucket qikiqtangani amia-likkat nunanganni, aujakkullu lapatuami. Maannaujuq Sable qikiqtangata miksaani natsiit unurningit 70,000-nginnisugijauvut. Natsingit kanangnaup tariunganiittut ammalu Canada-mi unurnimirsaulaumata 1,900-ngin, maannali unursivalialirivut. Natsiit Sable qikiqtangani unursivaliavut 13-pusalluamik. 1,700-nginnilluartut pijauqattarsimavut arraagutamaat.

Natsiit aviktursimaunirpauvut kanangnaup imaviani ammalu pinangnaup imaviani unurningit 13,000-nginnisugijauvut.

Natsiit Pinangnaup Tariunganiittut

Natsilariit amisunirpauvut pinangnaup imangata uangnangani. Canada-miut tariungani qitunngiurpangittut, qitunngiupaktut piuring imangani, amisummarialuit natsiaviniit aukkut putisikalammiap imanganuurpaktut angunasuktauvaurput tikillugu 1948 aulataulluni natsilirijirjuakkunnut, Canada ilagijaulaursimavuuq kisiani arraaguni amisugasangni Canada natsisiullariqataulaursimangittuq, Pribilot qikiqtangata natsingit upaktausimajut Canada-miunut, amisuningit 800,000-nguvalaivut. Kisianili katakpallia-tuinnartut 8-pusamik arraagutamaat. 1970-mi 1984-mut tauvani tuquraivalaurtut arraagutamaat 25,000-ngini, amialikkamiut gavamangit isulittarviliursimalirtugaluat natsitaujunnartut unurninginnik. Nalunarunniirsimalimat maannaujuq unurnimirisima-jangit angunasuarnirmuungittuq, kisianili pijjutigivallaijanga natsiaviniit nuluanut natti-qattarninginnut asiujunullu nuluavinirmut tuquraluursugijaulirtut ammalu asinginnut tamakkununga sanirmut igitauvaktunut.

Marruuk ajjiigiingittut tauvani natsirijauvut putisiqalammia sigjangani. Natsiri-jangit taunangat kalivuniamit alasikamut tikisimavut, kisianili 5,000-ngujut taakkunan-gat natsiujuni 200,000-nginni unurnilingni Canada-up imanganippit. Niuviaksauniar-tunik angunasukpagunnirtut taitsumannganit 1966-mit, kisianili 1913 ammalu 1968 akun-ganni tuqurailaursimavut 2,000-nginnittunik arraagutamaat. Maannaujuq unurnirijangit avvalluarilirtangit ammalu unursivallialuatugijaujunnirtut, pijjutigivallaijanga asingit qitun-ngiursimalirmata Alaska imangani.

California-mi natsirijaujut qitunngiurpakput amialikkat uangnangata sigjangani, kisianili 4,500-ngujut natsiit angusalluit nuuqattarsimalirivut putisikalammia tariunganut arraagutamaat ukiukkut ammalu upinngaakkut. Taakkua angunasuktausimajunniirtut arraagunut amisugasangnut.

Natsillariujut tauvani pingannami aviktursimanirsauvut unurningit 50,000-nginni-sugijaullutik. Ammalu niuviaksarijauniartillugit angunasuartaungittut, kisianili pijauna-suarsimavakput amisuruluqaqanagit 1914-nguvallaijumut tikillugu arraagutamaat tuqurartauvalaursimangmata 3,000-nginnit 6,000-nginnut. Taimali angunasuartauningit mikilligiartautillugit 1969-mi natsirijangit arraagutamat 10-pusalluamik unursigiarsimaqattalirput.

Ukiurtartumi natsirijaungmijut angijutialuit pingannamiuni iniqartutusimavakput ammalu qitunngiurpaktutik amialikkait nunanganni ammalu Canada-mi amisungittut takujauvakput.

Mangpiraaq 3

Isumaalugijaujut Tiljaugutausimajunit

Tiljaugutausimajut qaujisartuksanut pijariatujualuuvut. Imaillingatillugit katimal-lugit nailligiarsimajut tukungit.

Qanuittillugu, naammakpaa kikkutuinnait atuutiqaqtitiniarpata aturnilunnarpataluunniit natsirnik inusirminut ikajuutiginiaru-niuk; qanutigi uatsiarunik maannakkullu Canada-miut naqsiniar-tingit aaqkiigiarsilaurisimavaat sirnaartiit qanuilingaqujanginnik; qanuilingagiakkannirunnaqitalu naammagijaulirunnaqullugu sivuniktinni aulanirigajartangita natsiniarniup mitsaanut Canada-mi? Ilangagut, qanuq aturniqarsimallarikpa natsiniarniq nunalinginnut kanannaup tariunganiiktunut ukiuqtaqtumiutau-junullu; taakkununga nunalinnut qanuq ipinarniqarsimavanat-siviniit niurutigijauvanningit katakpalliatuinnarningita ammalu qanuq ikajuutitsanik saqijjuqariaqarpaa taakkununga?

Tiljiausimanini pitjutigillugit taakkua qaujisartiujut apiqqutiqalaurtut ilaakkuulir-simatillugit tisamaulingallugit:

- kikkutuinnait isumaalugijangit nattirasuarniup mitsaanut
- pivalliajulirinirmut inuugusiujunullu, iliqqusilirinirmullu isumaalugutaujut;
- uumajulirinirmut isumaalugutaujut;
- aulattinirmut isumaalugutaujut.

Kikkutuinnait Isumaalugutigijangit Nattirsiurnirmut

Atjigiingitturulujaummata kikkutuinnait takunnarnirijangit natsiniarniup mit-saanut, ilangit isumagijaqurmata kikkutuinnait qaquuinnaalimaatsiaq atuutiqartitijunnartut umajurnik isumaginagu umajuq, ilangillu isumasuungummata sirnaarnirmut umajurnik ilitarijausimaqujillutit taimaatsainnartauq inuusirtitut takunnartauqujillutit. Qaujisartiit

qaujisarsimalirput aturtutit uqariarviujunnartunik qanuq kikkutuinnait isumagijaqaur-mangaata, Canada-mi asinginnilu nunalinni atjigiingittuni ikajuqpaksimajuni aivautauvan-ninganut natsiniarniup. Taimilaurtillugit, qaujisalaurput asumagijaujunik atjigiingiktunik timiujuunut nalunairsinasuktuta pimmarisurijauninganik qanutuinnaq natsiniarniuvaktut naammagijaummangaata aggaluunniit.

Ajijatigiigutauvaktut natsiniarniup mitsaanut gavamalirinirmi ajaurtaulaursimajut sirnaartiujunut pigiartutit 1960-ni matusiqujillutit natsiniarniuvaktunik. Qaujisiartuujut nalunairsisimanasukput qanuq pigiamirilaurtanginnik sirnaartiit ammalu qanuq ikajuq-suqtausuungummangaata qanurlu piliriaqqaqattarsimmangaata akirartunirmit; qaujisar-tiillu qaujisarsimmajut asinginnik akirartupaktunik sirnaartinik kajusiqujijunik natsiniar-nirmit.

Pimmariujurtauq gavamalirijinut kamagijausimmammiujq sirnaartiit akirartuutigi-jualaursimmammiangat, ammalu ippinnirutaualaursimajuq natsimik niurutiaqatarningmi ammalu natsiniarniuvaktumi nuqartitaulaursimangingat imaup akiani niuvmiriqattalaur-tangit Canada-mik qisinnik. Qaujisiartiit qaujisarsimajut qanuq tamanna pigiartitaulaur-simmangaat nuqaqtitauninga, qanuq ippinirutiqarsimmangaat Canada-mi natsiniar-nirmit, qanuq iligiarutigilaurtangallu Canada-up gavamakkungita, ammalu sivuniktinnut pivalliatitaujunnarajanguartut.

Taakkua kikkutuinnarnut isumaalutigijauluurtut pimmarisugijaujullu naammagi-jaunginningit naammagijauningillu qanutuinnaq natsiniarniup mitsaanut:

- aannirtirivanningit, pitaqarpat, tuqtauvaktillugit natsiit;
- natsiit amisuuningit qanuq surarsimatigimmangaata, pitaqarunniimiangikkaluar-pangaata;
- qanutigi aturniqallarimmangaat natsiniarniq kiinaujaliurutauninga ammalu iliqusi-nginnut Inuit tavvani ippinirtitauluurtunut;
- pimmariuuninga aturtauvanningita natsiviniit.

Qaujisiartiit qaujisalaurtut taakkuninga atjigiingiktunik qanuilingagutaujunik.

Kiinaujait, Inusiit Iliqusiillu Isumaalugijauningit

Marruulingajuuk timiujuuk Canada-miutaujut pitjutiqaluartut natsiniarniq inusi-ngita ilagimmak ammalu pimmariuunni kiinaujaliurtauvanningat kikkutuinnarnut. Amisummariujut nunaqqaqqaqsimajut nunalingit ukiuqtaqtumiut ammalu amisuummijut nunaqqaqqaqsimangittut nunangit Canada-up tariungata sinaanganimiut tungaviqaurmata

taakkuninga timiujunik. Taakkua nunaliit atsualuk ippinirsimmata katannirilaurtangata niurutiqarpanningit imaup akianut qisinnik 1982–83-ngutillugu katalaurtillugu. Qaujisartiit qaujisaqattarsimajut tamakkiinnik timiujunnik nalunairnasuartugu qanuq natsimik atuluarmangaata, ammalu qanuq ippinilaurmangaata katakpallialirtillugu qisinnik niurutiqaqattarniq. Qaujisarsimmajuit asingaanginnik iqqanaijaatsartaqarmangaat uvaluutniit ikajuutaujunnartunik asinginnik iqqanaijasaaqanginikumut natsiniarnirmi, ammalu qanuilanganingit ajigiingiktut ikajuutaujunnartut iliqusinginnut ammalu kiinaujaliurnirijanginnut iliqusingilnullu nunalingitta.

Panirsijut qisingnik (Nunatsiami)

Ilunnatsiangit qanuilingatjutaujut natsiniarnirmut qaujisartausimajut Canada-up kiinaujaliurninganut qanutuinnaq. Taanna atuagutigillugu isumaqsaqsirutiqariaqalirmata kiinaujaliurutigijaunasuarunnartunik ammalu ikajuutigijaujunnartunik naatsisiuqattarniup mitsaanut, ammalu kisiani ippinarnirijangit silarjuarmiut ammalu niuviaksaqaqattarnirmut pitjutigijaujut aulatjatitausimaqattarmata isumagijaujut sirnaartiujunut.

Sivuniksatinni qisinnut niuviatsaqqaqtarniq aktuaniqarajarpuq angiqtausimaningit malillugit, Canada-mi ammalu asinginni, natsiit qisingit, ammalu asingit niqingillu ursungillu qaujisartiujunut qaujisartauqattarsimalirput pijunnarutigijaujunnarajarmangaata.

Qanuittuuninginnut Piliriarijaulirtut

Takunnarlugu pimmarinirijanga tamakkununga nirjutinik inuktitut takunnarpaktangit uvvaluunniit natsiit tuqurartauqattarninginnut, natsiit miksaanut qaujisartiujut qaujigasualaursimangmata qanuq asingitigut angunasuarutigijaujunnartumik ammalu qinirsutik ilinniarsimamariktunut tusariakkannirasuartutik angunasuktaukkannirunninginik ajjiginngitanganik angunasuarutiqarlutik. Qimirrulaumijut tuksirarutaujunik nalirarutigijaujunnartunik tuqutsivakniujunik natsinik immaqaa akaugijaunirsaujunnarniartumik. Taimali aljigiktigalagasuarlugit, qaujisalaurmijut tusagaksaujunik tuqurartauvaktunik angijuutaunirsaujunik imarmiutaujunik inuugutigijaugasuartunut.

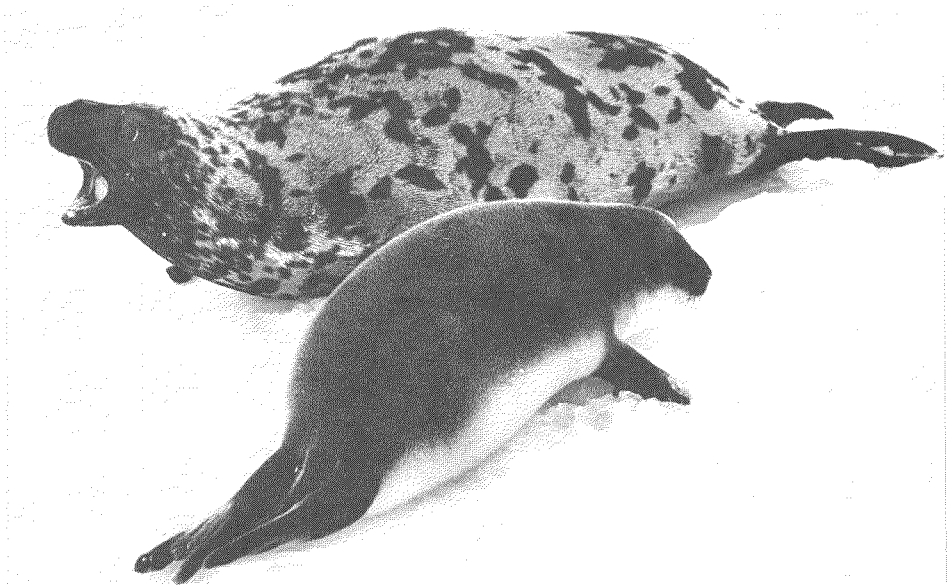
Qaujigasuarniartilluta Canada-mi natsiit unurninginnut ununginnirsagiallaulirsimalirmangaata, ammalu piluurtumik uumajunnarnirijangit natsiujut angunasuarniujumut ununngiluartitaulirmangaata, natsinut qaujisartiujut tusarialaurivut ilinniarsimamariktunut unumirijanginnut, ammalu qanutigi asijjirsimalirmangaata angunasuktauqattarnirilaurtangit pijjutigillugit.

Asingit kikkutuinnait piliriarivaktangit ikpingnamiqarmata natsiit unumirijanginnut. Ukua ilagijauullutik sikusiurtiujut umiarjut ukiurtartumuarpaktut ulurianartumik qimaiqattarnirijanginnut. Natsiit nuluartaujunnarningmata nuluanut iksinnartausimajunut. Qaujisartiujut qaujisarsimalirput tamatuma miksaanut.

Pingasut iliqqusirijaujut natsinut piliriarijauqattarsimalirtunut iqalliarniujumut qaujisartaullutik. Atursutik tusagaksaujunik natsiit angininginnut ammalu unumirijanginnut, qaujisartiujut qaujisarsimatsialirput unumirijanginnik iqaluit nuktartauqattarninginik ammalu asingit puujiujut natsinut nirjauvaktut, ammalu nirivaktangit aktuaniqarsutik iqalliartiujunut.

Asingit akunngiliurutigijaujut iqalliartiujunut isumaalugutiqarmata qupirringinik. Qaujisartiujut qaujisarsimalirivut tamakkua nutaujunnarnirijanginnik iqaluit niqinginnit, ammalu taimaittuqartillugit ununnginnirsaulirtitsivangninginnut nirjutiujunik. Qaujisarsimalirmijut natsiit qanutigi taimaitturtarpangimangaata, ammalu qanutigi taimaittuit qupirruit unurtigilirtillugu natsinut ununnginirsaulirtitsigajaqarninganut.

Qaujisartiit qaujisalaurmijut qaujigiarviksanik, iqalliartiit isuilligutigivattanginik natsimut, uumajurtaraluanginnik nirivammata surattirillutillu sunarrutinginnik.

Ukjuk ammalu paanngulianga

Aulattinirmut Isumaalugijaujut

Aulattinir isumaalugutaummat atjiingittunut. Aaqqisigiarumammata nalunaijartaulutillu isuingigutaujut piniarnirijaujullu natlirinirmut naammagijaugiartillugit Canada-miunut silarjuamiunullu asinginnut. Taimali tamakkua piniarnirijaujut sivumuniarpata, kikkutuinnait qaujimanirsaugiaqamata nattiit miksaanut, ammalu qanur aaqqisuigiarutiksani isumaalugijaujunik katimatittivallutik. Qaujisartiit isumaksarsiuurutiqaqattarsimajut ilisaigiamik qaujittigiiallagiamik kikkutuinnarnik nattiit miksaanut.

Taimali naammattumijunik atulirtaugajartunik nalunairsikpata, aulattigasuniarutik qaujimagiaqarajartut qanutigir nattiqanianik, uumatjusinginnillu, ammalu aulataugusirigajartanginnik. Taimattaur akaungigutaunirpauvattut qanutigir nattiqanianut qanurlu angitigininginnut tamakkua pivalliajuksanik qinirpaktut. Tamakkuninga qaujivattut nattirtuqaraimmat niuviaksauniartunik niqiksanilluunniit, uvvaluunniit tuqurataujunik surattiriliraimmata iqalliartiit pilirianginnik. Ammasuli taimaakasak ikpinniatittivattut nattiit niqiqaraigamik iqalliartauvattunik. Tamakkua pitjutigillugit nattiit asingillu puijiit qaujimagiaqapattut qanur unurtigimmangaata. Qaujisartiit qimiruaqattarsimajut qaujigiarviksanik nattirnu iqalunnullu qanur akaungigutaujunik ammalu aaqqigiarasuar&ugit. Qaujisartiit qaujimalirtut qaujigiarviksaqangiluarnirmik tamakkua miksaanut ammalu nalunaijaisimalirtut qaujisartaugiaqatunik sivuniksami aulattigusiqattiaqullugit.

Qaujisartiit uqausiqalaurmijut aulattigusiujunnartunik ammalu isumaksarsiuurutaujunnartunik aulattinirmut nattirnik akausigiarutauniarlutik.

Mangpiraaq 4

Naingligiartausimmajut Titirarsimmajunit Qaujijavinirnit

Canada-mi kiinaujaliurviginasuarsugu natirsiurpangningit, aturtauqatarsutinglu ummiarjuat angijuit ammalu anaulirtauqatarningit natiaviniit, saangajaunginarsimmangmat silarjuarmiulimaanut araaguit 20 ungataanut tikisugu. Pijutigiluniuk kikulimaatianut ammi-asulungnut tusartauqatautitauvaliaqatarninginut, akingit qisiit ammalu asingit natingningaartuit akikingligiarsimmalarilmata. Silarjuarmiutalimaanut niuvirtauqatartuit Canada-mingaartunut qisingnut, niuvirtauluaqatarmata immarjuap akianit, nungukasammarilaurmata araagummi atausirmi akuningani 1982–1983. Araaguutilugu 1983 tariurjuap akianirmiutait nuqartitilarigasualaurmata qisingningaarsimmajunik qairulingnik ammalu apanit natiavinirnit. Taimmanganit suli niuvirtauvangsimmavangningit unungimata piusinginut.

Tammakua asijirtitininginut ingpingnarviungmata ammisunut Canada-miutaujunut inungnut, ilagijautilugu kiinaujartarivangtangit ammalu inuusingit ammisuit Canada-miutait mikituni nunaqatigiingtuni ukiurtartunganiunirsaq Canada-up talingpingaangani singjangani. Akikingligiarsimmalaringningit natiit qisingit pijutigisugu ammissuunginirsammariit natiit tuqutauqatalirmata angunasuartinut, ammalu asijirtisivangsumi ammisuningtauq apiqutigijauvangtunut taakununga natiit mingsaanut kammisaujunut qaujisar-tiujunut. Tavuunali, natimik pijutigisugu kammisaujut qaujisar-tiujut naingligiarsugu qaujijammingnik titirarput sitammaruluarsimmalutingjuk: kikutuinaliriniup mingsaanut isummagijausimmangmangaat; uummajulirinirmuq; aulativangninginut; ammalu kiinaujartaarviuvangtuit, kikutuinait iliquisiilutauq. Tavuunali isuagut unikaarvusimmagivuuq sivuniri-niartanga qanuiniarmangaat Canada-miutait natirsiurpangtigijangit.

Kikutuinait Qanurtut Isummaqarningit

Angirutaujunangimmat tuqutijungsaungikaluar-mangaata natimik tuqutijunaraluar-mangaataluuniit. Naliakutuinaq tavuuna kisulimaamik isummaviugunarmat. Kisiani, isummagijauviuluarnirpaungmat tuqutaujuqarniarpata nalianituinaq nirjutinik kinatuinarmut naamnganiartilugu, taakuali tava immailingaviugiaqarput pijunarniasartilugit:

- Naliatuinaq uummajuq nungutaummaringtaugiaqangituq.
- Aaniartitatuqariaqangitut nanglingsaartitaujariaqangituluniit.
- Tuqutiniatuarpata tuqutaujuq atumarviqariaqarpuq.
- Maungatuinaq tuqurajariaqangitut.

Naingligiartausimmajut Titirarsimmajunit Qaujijavinirmit

Natirnik qaujisartiujuit kammisaujuit immaiqujilirput nalianituinaq tuqtuniarpata nirjutinik nujuartunik taimmailingaviugiaqarput pijutiqarlutik.

Takutitiniarpugut uvatiarukaniq, tammarmikasait uplummiujummi Canada-miutait natirsiurtiujuit sitammanik taakuninga maliqatarmata. Natirsiurpaliagasuartilugit nunguutiniaquujingimmata. Nanglingsaartitiqatanginmata aaniakutaangtitiqataratinglu natirsiurtilugit. Kikutuinaut ilangit akirarturivut aturtauvangninginik qisiit (suurlu takuminatuinarsutik anuraanguvangtut), kisiani aturtauvauarnirpaungmat kiinaujartaarviuvangninganut taakununga angunasuartiuvangtunut natirsiurtiujunut. Taimmaak kiinaujartaarvigivangtanga aturnalaringmat natirsiurtiuvangtunut asinganilu kiinaujartaarvingsaqar-pagatik. Tammarmikasanglu natirsiurtiujuit igiuqaiqatarpangimmata maungatuinarluuniit igiuqaiqatangimmata natirningaarsimmajunit aturunartammingnik.

Qaujisartausimmaningit apirsurtauvangtuit katisugit ammalu tusarutiit asingit takutitingmata kikutuinaut tusatiaqatangimmata natirsiurnirmik ammalu natirnik qanuq aturtauqatarninginik. Ammisuit maanaujummi akirarturtuit natirsiuqujingituit isummaqarmata asinganginingaartauq taakunangaarsimmajunit sitammanit uqautigiqaujatinik. Akirarturuniirajarpuit natiqatarningininglu akirarturuniirajarsutik tukisiammanirsauqapata qanuilinganingit uplummi qanuq natirsiuqataminginik. government-kut ikajursirtungsaavut tusarutitivaunirsaujunik kikutuinalimaanut, piluurtummik tusarangsautilirivingtigut tusarutingtauq pisimmaqatariaqarivut pijutiqartunik natirnik.

Taanna taijaujuq Rainbow Warrior

Taakua sitammaulingaqaujuit malingtautiarpata, kikutuinaut qanuq isummagi-vangtangit natirsiurnimut taimmaisimmaqatarsutinglu araaguusimmajuni aivavuisim-mangmat immana nalianutuinaq tuquraingpata nirjutinik akaungsaratik. Asingitauq kiku-tuinait taanna isummagingmingmajuk, kisiani apirsuluaqatarsimmajuit takutitingmata ammisuunginirpaangungmata Canada-mi, ammasulikanirtauq asingini nunarjuani apir-suluaqatarsimmaviungmijuni. Asingitauq tuqurartauqatarningmata nirjutiit, suurlu tuqurai-qatarningit niqingsauniartilugit qalunaat nunangini asinginik nirjutinik uvaluuniit angunasu-aqatarninginik piluurtummik nirjutinik tuquraitatarningit quviagituinarsugu takuvaar-taarasuarsutik, naammagijaungiinaqatarningmatatauq, kisianiugaluq kikutuinaut isum-mangivangtangita aivavigijummajanga immaiquujitilugu, isummagijaujuq pijutigisugu, taimmanasainartauq isummaviugunarmingmat natirsiurnititut.

Tuqutauniarpata natiit immanaitungsaungitug, isummagituinamut tuqurartau-ningit. Kisianili, apirsurtauvangsimmajuit, titiqatigulu apirsurtauvangsimmajuit ammalu asingitigutauq isummagijangit takutitingmat anaulirtitiqataqujigatik natiavinirnik. Taim-maituinartilugulu ingpigituinamuuquujigaluartilugu kiuvigisugu ajinguarjauvangtunut qakurtausutik, ijiquartilugit “natiavininguakuluk”, uvaluuniit nanglingsaartitiquujilugit anaulirsutik ammalu qisijaitilugit sikumi tammana kiuviluarsimmangmat, ammalu suliquujigani qukurtanik kisilinginik pijaituinaminginik. Naliatuinaq atuluartailigasuarimmut uvaluuniit nanglingsaartitigasuarimmut, unursigianirmingpata niuviansarurniarlutik angunasuarimlutik natiavinirnik uqaujauviukanirunamiarmingmat sivuniriartatini akirar-turviungmiluni. Taimainiarpali, tuquraitilugit natiavinirnik qairulimik (qakurtait) ammalu appanik (tungujurtanik tunuliit) niuvirtauvangniartilugit taimititaugiaqangit.

Nirjutiliriniq

Tavuunali isummaviungmat atuluartailiqatarniq natirnik, qanurlu tuqutauqatar-ninginik nanglingsaartitivangningit, ammalu qanuq ingmingnut atangmangaata natiit iqalungsiurniilu. Niuvirtaujunailiqaartilugit qisingit Canada-mi angunasuarpangtingit, uva-qaali ammisuungitukuluugaluat natiit, pijauvangtut ammisuunginirsalariummata unur-tigininginik qanularik. Unurtiginingit taimmaag pijutigilugit natiit unursivaliavut. Suu-qaimma, unursivalianingit qairuliit natiit unursivaliasimmavangmata taisummaninit qasilariit pijaugunaqatarningit araagum atausirmi piqujaliurviuqaartilugu aturtilugit araaguit 1970-ujuit. Ilangitigulu unursivaliajuut sukangmata—siarnait natiit tajjaujuni Sable Qikirtani qalunaat nunangini unursivaliangmata sukaniqarsutik 13 puussat araagutammaaq. Taim-maatut unursivalianingit pijutigisugit nirivangtangitauq iqaluit ununginglivaliagajarivut, tammana unikaarutiginiarmigatigu uvatiaru. Niuvirtauvangningilu unursigiaraluartilugit inaunirsait qairuliit ammalu appait unursivaalirtilugit, akaungiviujaangimmat tammana angunasuartauqatarluartilugit, kisianili qanuq nausirturtauqatarniarningit, ammalu qasila-ringinik pijunarmiarmangaata ammalu asingit aulatijunarniit akauniarpait qairulingnut natir-nut sivuniriartatini.

Qairulik ammalu paanngulianga

Ukiurtartumutait miqulingnik kisiliit qalunaat nunangini qulaaningaaq Canada-up ualiningani qalunaat nunangini angunasuartauqatangimmata Canada-mi, taimmaikaluar-tilugulu ilangit pulaaqatarsutik Canada-up immanginut ingiravalialutik. Unurningit nungu-paliangmata, pijutigiquursuniuk matirtautinut ajursiqatarninginut nigavijujauqatarninginut iqalungsiutinulu matitautinut ammalu asinginut iqakurujungnut surujutauvangsutik. Canada-li nuqaujigiaqangitut iqanaijaqatiqarluni asinginik silarjuarmiutanik taanna aaqing-taunasuarunaqulugu akaangiviujuq. Tavuuna kisiani, kikutuinarnut qanuiliuruluujarningit pijutigijauqatartuq natirnut, suurlu iqaluit nungupalianinginut ammalu surujungtitivaqatar-ninginut, maanaujummili angturviusimmangimmata natiit unurninginut. Kisiani, araagu-limaammi angijuit ummiarjuat ingiravaliaqatartilugit taimmainiarpata ukiurtartummi qikir-taqutingini taimmaititauniarsutinglu ujarangniartikunut ursualulirivalianinginulu, asianguli ingpigiviutaungimmata natirnut, piluurtummik pijutigilugu siku siqutiqatarmat natiit natiavinirtaarvigiqartangini.

Naukutuinaq tuqurainartilugit ammisularingnik nirjutinik, qanutuinaq anaulir-taugutik uvaluuniit qukirsartaugutik nirjutiit, qukirtauqatarningit nujuartuit nirjutiit niqitaa-rijauniarsutik uvaluuniit quviagijautuinarsutik takuvaarijaujummilutik uvaluuniit tuqurar-tauqatarningit tammakua qalunaat nunanginiit nirjutiit niqingsauniarsutik ammisurur-titauqaarsutik, taimmaasainarli aaniartitausuungungmata tuqutauliraangammik. Natirsiur-nirtauq taimmanasainaugivuq. Maruungmatik natirsiuqatartuit aaniartiluasut, nuluatigut matitautitigut ammalu tuqutailimmalunujuk qukirtauvangtut kivi&arniarmata pijaujum-mamut sikuqangitummit. Taimmaangli natirsiuqatarasuarningit piirtaukautigijariaqarput.

Naingligiartausimmajut Titirarsimmajunit Qaujijavirnit

Asingitauq natirsiupaliaqatarmijut, kammagijautiaraangammik, nanglingsaartitiqatangimata. Natiaviniit qairuliit, suurlu, aaniartitausuungungimmata qanglijauliraangammik, annaulirtautiatuaraangammik tuqusautigisuungmata, ammalu tammarmikasait—suuqamma, angajungsiunirsaujunut natiavinirmut ammaamaqataruniiqaartilugit—annaananginik qingsaangititisuungungimmata uvaluuniit asinginik qanigijanginiitunik ammisuujunik.

Kingunirilaursimmajatini, ilangit natirsiuraangammik nanglingsaartitiqatalaur-simmajuugaluat. Taisummaninit 1960-ulirtilugit, kisiani, piqujaqatiarnirsaulilaurmata kanuq natirsiurunaqatarajaminginik. Piluartummik saangajauluarsimmajuit qakurtanik qisiliit angunasuartilugit tavuunali piqujangit, tammakikasanginut, aturtitautiarsimmut. Nanglingsaartitiqatarningit uplummiujummi natirsiurtilugit mikinirsangmat taimmaak angunasuartauqatartilugit tungtujaartuit qalunaat nunanginirmiutait uvaluuniit asingit nujuartuit nirjutiit, uvaluuniit asingini qalunaat nirjutigivangtangit unursitaulutik niqingsait tuqurartauqatarningiunganit. Tuvuunali tuqutauvangningit natiit saangaviujunarningmata tuqurartauqatarningitauq asingit nirjutiit, kisiani nanglingsasaarsutik tuqutauvangningit uqautigijauningit natiit tukiqangilaq taimmaatut. Tammani kammagijautiariasuanginginaria-qartuq qanularinglu tuqutiqatarnimangaata ajigiingitunik natimik kammagijautiariaqartuq.

Ammisuit apiquitiit suli tammaaniimmata pijutigilugit ingmingnut qanuq atangmangaata iqaluilu. Sunirtauvangningit natiit ataluarmata iqalu'ngnut, kisiani ajumariluni uqautigitiarianginik, qanurlu unurtigigajaraluaminginik. Nalunanginirpauvuq iqalungsiurpangningit, ammalu aanirtitvangningit asirurtitvangningingluuniit matitautinik nuluani, nalunangitiarmat takungsauvangmata. Asiujiavangniq tavangat nalautaartausimmangmat ammisualuit miliat kiinaujait araagutammaaq. Jagaivangningit asiujiavangningit iqalungsiurpangningit natiit ammalu iqalungsiurtiujuit niuviangsangurniartilugit iqaluit, ammalu tuquraivangningit qupirurujuut, tammakua anginirsalariujuq nalunangituq. Qanutigi nalautaartausimmaningit jagaivangtilugit unikaarijausimmajuuq taakununga qaujisartiujunut kam-misakunut unikaarsimmajangini, kisiani uqalimaartautiariaqartuq. Takutitigiarsimmangmata qanuq akaungiviqalikaluarangaata, ammalu naasautilariit aaqingtaugiaqalaringniar-mangaata nalautaartausimmagilutik. Qanularingluuniit asiujisimmagaluarangaata, ammi-suungitukuluunasugijaujuut, anginirsalariuvuli tautungsugit ingmingnut katilugit iqalungsiurpangtulirijuijunut. Tammakua akaungiviujuut mikuunungmata tariurjuummi Atlantic-mi, kisiani akaungiviqatiluni passivikmi tariurjuummi.

Taimmaikaluartilugulu asijirtautiarniarningit natiit unurningit takutitiniarmata taimmanasainartauq qanutigi asijirmiarninginik iqalungniartiuvangtunut, tammakua asiu-jisimmajuit angingligiarniartut natiit unursikanirpata, piluartummik siarnait ammalu qairu-liit, unursivalianinginut pijutigisugu. Kikutuinanuluuniit angtuaviungikaluarpat, taakua unursivalianingit taimmana sivunilimaatinut unursivaliajaangituugaluat, kisiani qanutigi ajigiingituit natiit piusimmgnut utirniarmangaata qaujimmajaungimmata, ammalu quva-singnirsaunasugijaulutik maanaujummi unursivalianinginut. Ammisuit nalunartuit nalau-taartaugasuartilugit maanaujummi qanuq ingpigiviuniarmangaata ajigiingituit natiit iqalung-turpangninginut, ammalu qanuq tammakua asijirtitiniarmangaata unurtigivalianinginut

natiit qaujimmajaugatinglu. Suqutigingu maligait aturtaunialirtuit aulataugunarajarninginut natiit unurningit, nirjutilirijuijuit qaujisakaniriaqatut natirnik ammalu qanuq ingmingnut ataqaungmangaata iqalungnut qaujisartaularigiqarmijuq.

Aulatinig

Asijirpalianingit isummagijauvanguit Canada-miutaujunut qanuq natirsiurpangningit natimulu, ammalu amisururpalianingit unpirusunguit natiiguuq isummagijaugiaqarmata pijaugunatuinartitut kiinaujartaarviugunartutitut isummagijaunirmut, aaqingtauviugiaqartut maligangsanut aturtaulirlutinglu Canada-miutaujunut natirsiurvangninginut maligangita. Kammissaujut qaujisartiujut taimmaimat piqujilirput gavamakut iqalulirijuijut tariulirijujulu ikajursirtaujariaqartut ajigiingitunut ammisuujunut uqaujijuijunartunut aaqingsivalialutinglu Canada-miutaulutik maligangsaningit natilirinirmut. Tavuunalu maligatigut ilauviugiaqarpuq qaujisartiujunut, akunit sivuniq isummagilugu aulatigajarninginik natimut, ammalu isummagijauviugiaqarivuuq taakua nunaqatigiktuin ammalu nunaqatigiingituit atuinarpangtut natirnik, sulikaniq isummagijaujuit ammisunut atuluartailititijuvangtunut ammalu nirjutinik mianirijiuvgangtunut, ammalu qanuq suniritigajarmangaat natirsiurpangniq kiinaujartaarviginasuarsugu iqalungsiurtiuvangtunut. Ukiurtartummi, aaqingtauvaliagasuarninga maanaujummi natiit mingsaanuungajuq maligait kammagijaujariaqartuq ingmingnut nunaqaqaarnikuujunut, ammalu gavamakunut Canada-up gavamakunginut ammalu nunasiap gavamakunginut. Taakua gavamait ikajursiriaqartut ammalu maligaliurmiartilugit angunasuartiuvanguit nunaqaqaarnikuujut.

Aulativiagasuarnirmut sivululaursimmajuq tungaani 1983—atuluartailititigasuarvinginut, ammalu piirtitaugasuarningit nanglingsaartitivangningit—tuavimanginirsarurmata. Taimmailiuraluarpat, kisiani, piqujaliurviusimmangmata ajigiingitunik (araagulu qanganguraangat natirsiurunangituit, araagutammaarlu qasinik pijunarmiit, aturtitiguniirningilu ilanginik qanuq tuqutivangninginik, isulilirtilugu 1960-ujuit ammalu 1970-ujuit, ammalu natirtaavangtut unungingligiarningit, niuvirtaavaguniiqaartilugit qisingit, piirtititimgmata akaungiviusimmavangsimmajunik.

Maanaujummi, aturnalaringusunilu aulativangniq pigiartausimmangmat ingmingnut ataningit natiit iqalulilu, ilagijautilugu surartitivangningit matitautinik naluanik iqalungsiutinik, qupirurtaarpangningit, ammalu pinasuangaarpangningit natiit iqalungsiurtiujulu kikutuinaat iqalungnik. Apiquitiqalirmali niruarpangniarmangaata niruarpangniangimangaataluunait unursivaliajuut unurningit siarmait natiit ammalu qairuliit qanganguraangat nammilu pijaugavunariangsaita Canada-up talirpiani tariurjuummi ammalu natiittauq ilangit ualiniirmi tariurjuummi qalunaat nunangini. (Apiquitiujuq qairuliit natiit niruartavangniarmangaata nanilarik pijaunartut, taimmainiaquujilunilu, angijualungnik pitaqajaquungimmat niuvigangsauniarlutik qairulingnik natirnik angunasuarniarninginik sivunirilaringniartatini qilammiku.) Katilaringsugu natirmit asiujititivanguit Canada-miutaujunut iqalungni-

Naingligiartausimmajut Titirarsimmajunit Qaujijavinirnit

artiujunut qanularik qaujijaularingimmat, natiit unursivalianinganut iqalungnik pivaliaqatarniarningit nalunangituq. Qanuiliurniarningit asijirtitiniarningit takungsaujuit aulatititariunarniarningit qasilariit natiit pijauvagunarniarningit niruartaulutik natiit, taimmaikaluar-tilugulu ilangani, suurlu natiit Canada-up ualiningani qalunaat nunangini, naliatuinaq natiit tuqutauvagunarniarningit iqalungsiurviujuni akauquujivuq.

Qirmaangajuq natsiit

Niruartauniarninga naliakut nanilu natirsiurunarpagajarningit nalautaartulutik qanurq angitigigiqamagata niruatauvigijunatagin sunirviuniartuin, ammalu qanuq akitutigigajarmangaat kiinaujaijarviugajarmangaat. Isummaviugiaqarput nalunarviujuit nalautaa-rasuarningitigut, qanularinglu nalunartuit aaqigiartaugunarajarmangaata qaujisarniarningitigut, ammalu qanuq isummaviugunarajarmangaat kikutuinalimaanut nalianut niruqaqatarniarmangaata.

Qairulingnut taakua ingmingnut nalianut naliat gavamakunut aulatautilugu naliat pijauqatarajarmangaata akaungituq uplummiujummi taimainiarpat. Piluartummik, sunirviugajarmangaat iqalungnut qaujimmajaularingimmat qaujimmanarnirsauungmalu siarnait natiit. Qaujisartaukaniriaqartuq nalautaartauluni araaguuniartuni qilammikut, tavali tamana qaujisartaukaniriaqarajaruq.

Siarsamuli natirnut, iqalungturnirsauungmata, aivaviutiarnirsaujunarajaruq. Akunit sivuniq isummagilugu ikajursirviugajartut iqalungniartiuvangtunut naukutuinaq, ingmikut tuqutaujunut natirtaujunut siarnanut, qaangirsilarningnirsauugajarmat akigigajartanga nikitaarlutik niruqaqatarajarpata naliangnik natirsiurunarajarninginik. Nalunartuq,

kisiani ammisualuit araagutammaammi pijauqatarajarpata siarnait natiit, unurtigiluara-jartanginut utirititigajarmat, naammagijaugajarsunilu Canada-miutaujunut. Qanuq kikutuinait isummangmangaata niruaqatarniartilugit naliat nammi natiit pijauvagunarajar-mangaata tukisinamirsaulirajarpuq, ammalu niruartauniarmangaata naliat uvaluuniit tai-mainiangimmangaata nalunaruiniisauqajarpuq taanna unikaarsimmajuit kikutuinai-li-maanut unikaartaugunaliqaartilugu.

Kiinaujaliriniq, Kikutuinait Iliqusiilu

Ikajursirviuvangtuq kiinaujartaarviuvangtuq natirsirnimmik mikituruuungmat mikinirsaliuungmat isummagisugu Canada-limaammi kiinaujartaarvigiqatatalimaanginit uvaluuniit katisugit kiinaujartaarivangtangit puraavinsiuqat Canada-up talirpingaangani. Pijutigisugu asiagut kiinaujaliurrutingsataqangimmat uvaluuniit qanigijanginiit natir-siurviuqatartuni nunaqatigiingtuni natirsiumarsitilugu, ikajursirviugajartuq natirsirpang-tunut natirmik nalunanginirsauungmat mikitukulungmiunganit taimmaatut isummagijauviu-galuartilugu akiqasuungugilunilu natirsiurtiujunut kiinaujartaarivangtanginut natirsir-nimmik.

Iqalungsiurniq, uummatitiluarinirsauvangmat kiinaujartaarviunirsauvangsunilu Newfoundland-mi ammalu laappatuammi, ammalu ammisuni mikituni nunaqatigiingtuni ukiurtartummi singjammiutaujuni qalunaani kuungani sain luarinssimmi ammalu Magdalen Qikirtait qalunaan nunangini. Government-kunut akilirturtauvangtuit nunaqatigiit ikajur-sirtauvangsutik anginirpaanguqataungmingmat kiinaujartaarivangtangini. Ilangini ukiur-tartummi Newfoundland-mi, kiinaujartaarivangtangit natirsiumimmik araaguujummi piuja-raangat, angitiginiqasuungungmat 20%-30% kiinaujataaginin iqalungsiurnilimaamit.

Taimmaatuluuniit pisinassingatigut naasautingitigut ilaak atuluanginirsauungmat atumarninga natirsiurtinut taakununga Canada-up talirpingaangani tariunganimmiutanut. Ilagijautilugulu kiinaujalataaniq kiinaujartaaqatarninginut, natirsiumirtauq niqitaatiarviu-qatarningmat, ammalu ataviugiluni kikutuinai-imaatut iliqusinginulu piusinginut nuna-qatigiingtunut. Ammasulikaniq, natirsiusuungungmata ukiularikut upingaammilu, asianik sulijangsaqanginikummut. Kiinaujartaarviuvangtuq natirsiumikummut, ilagijautilugu qautammaat aturtauqatartut kiinaujait, kiinaujait aturtauqatartut pamagasuartilugit ummia-nik ammalu angunasuutinut aujammi iqalungsiurniartilugit. Akautiarajarningit nalia-tuinai-imaaq iqalungsiurniq natirsiumirilu ajigiisuungungimmat araagummut, ammalu ika-jurtuutisuungungmatik ingmingnut araagu naliat akaungitaraangat piungitaragat. Kiinaujait pijangsaraluangit asiujijaujaraangata natirsiumikut ajursalirtitigatarmata araagulimaati-am-mut qanuiliuqatarninginut ammalu taimmaak pijutigisuniuk ajurtautuinaqatarmat taim-maitummut. Qanungaarli asiagunaruugunaruqatartuit natirsiumimmik isummangsarsir-viusimmajuit qaujisiurtiujunut kammisaujunut, kisiani tautugasuaquujisugit piungit.

Ammisuungituruluit kiinaujartaarviujunarmata, ammalu pitaqangitilugu araagu naliangutiliglu kiinaujartaarviugunarajartuit ukiularikut upingangsaakut, tavuunaarviugiaqataraluar-sutinglu araagu nalianguraangat natirsiungitilugit.

Kiinaujartaarviuluarsimmajut natirsiurnirmut niuvirtauvangningit qisingit. Niqili-maangalu nirjauvangsuni natirsiurtiujunut ilanginut ammalu nunaqatigiingituni niuviutigijauvakilitik, siqungit natiaviniit mamarijaularingmata Newfoundland-miutaujunut. Ammi-suungituugaluat savirajanut puurturtaulutik niuviarijauqatarmingmatatauq Canada-mi. Ursungatauq niuviujauvakiluni.

Qisingit niuvirtauqataruniimata, ammalu qisiit aturtaujunaililitik nammilimaaq, tariurjuap akiani. Isummangitigut ammisunut natirsiurtiujuit, ataviuluarmat piqujaliurviusimmajunut October 1983 ammalu aaqingtaugjakanirsimmaluni 1985-mi. Kammajiusimmajulu tariurjuap akiunirmiutait taavungaujiqataqujijuniirsutik qisingnik natimulu sanasimmajunik qairulingningaarsimmajuit appanangaarsimmajulu natiavinirmit (qakurtuit ammalu tungujurtuit). Innauningaarsimmajuli natimit ilagijausimmangimmata tariurjuap akianingaarsimmajunut nuqakujilirsimmajunut, ammalu inungnut sanajausimmajunut unikaatiarsimmaviugiluni uqautigijausimmagiluni. Niuvirtauqataruniirningit ajigiingitutilimaat natilimaat qisingit taimmaitausimmangmata asijirpalianingit piqujakungaangitugaluarli pigummagunirningaanginut kisingnik. Kisiani, niuvirtauvaguniirningit pivilualursimmangmat, tusartauvangsimmatilugit kikulimaatiarnut silarjuarmiujunut natirsiuqataruniiqujisimmajunut. Tariurjuap akiani uqammavaliatilugit, piluartummik aivavusimmatilugu tariurjuap akiani gavamarjuanginut Strasbourg-mi, tavuunaarviugunarmat tusartitautiarnirsaujunarsutik kikulimaatiaq ujirusugasuarnirsaujunaqulugit natirsiurnirmut natinglu. Ammisuunirsaujuit natirsiuqujigunirtuit tariurjuap akianiit gavamarjuangini ammalu uvatiarunguqaartilugu aaqingviusimmaliqaartilugu kammajingsalaringnik sangiliritausimmangmata kikutuinalimaat isummanginik niuviqataqujijuniirsutik qanuitutuinarnik natimut sanajausimmajulimaanik.

Natirsiurniq immaisimmangmat, ammalu taimmaisunilu, atumarnirpaangungmat ukiurtartumutaujunut. Pirurtuqaurunangimmat nunaqanik ukiurtartummi niqingsaujunar-tunik, ammalu ukiurtartummiutait angunasuariaqatarsutik piluartummik nirjutinik ajigiinginingit natiit, iqaluit, tungtuit ammalu tingmiat nirivangtangit ajigiingimmata nunanguap ajigiingininga malingsugu. Nammituinalimaaq angunasuartiit aturunangimmata atausitainarnik nirjutinik, malisuungungmata araagu kisunguninga malingsugu. Nunanguatigulu ammisuni taqit ammisuit natiit, piluartummik natituinait, tavatuangusuungungmata niqingsatuarilunijuk, uvaluuniit naukutuinaq, araagulimaaq isummagisugu, natiit atumarnirpaulutik tavatuuluni niqingsarijauqatarmata. Taimmaaluuniit kiinaujaliurunaraluartilugit iqanaijaatigut, Inuit niqingsaqatiangimmata timmimut akaujunik uvaluuniit niqingsaqatiarunaratik timmimut akaujumut akitujualuulutinglu niqingsangit qalunaat nunangini-ngaarsimmavangtuit, pijautiarnirsaujunarmata angunasuarnikut kisiani.

Kunangminami paanngulianik angunasuartuq

Araaguit qaangirsimmavaliilirtuit qanuq angunasuarpangtangit asijirsimmalirmat aulaaqatalaursimmaninginiunganit qimmungsirsutik aturtauqatalirtilugit qammutaujait, ammalu unaarnik atuqatalaurninginit uplummiujummi qukiutiqalirninginut. Taimaak asijirsimmaningit aaniartitiqatarningit mikinglivaalirtuq pijutigisuniuk tuqtausautigiqatalirmata natiit, ammisuungunirsaujuugaluat qukirtausimmajuit pijaugunailisimmajaujulu tuqungaliqaartilugit. Aturtauvalirningit qammutaujait ajumarunirtitingmata inungnut nunaqatigiingtummiutaujunalirsutik ammalu angunasuangaqatarunarsutik, kisiani kiinaujartaakaniriaqaqatalirmata ursualungsamingnik ammalu angunasuarutingita sanarutinginik surangnikuutilugit ilangsangit qammutaujait niuvirtaugiaqaqatartunut. Ammasulikaniq ikajursirtilugu niqimmut, annuraasanulu (ammalu, atuqatarmata suli Inuit qingmingit qimirijaugiaqaqatarsutik), qisingit niuvirtauvangsimmangmijuit ammalu kiinaujalarik atutauqatarsuni angunasuarutinut tammakununga. Qisii niuvirtauqatarunirninginut kiinaujartaqataruniilaringmata Inuit angunasuartiujuit 2/3-titut, angunasualuaqataruniirninginulu niqitaarivangtangit timmimut akaujuit mikinirsarursimmagiluni.

Sivuniriniartatini Kiinajaliurutiginiarlugu Natirsiurniq

Taisummaninit 1982, qanutigijigiingitunik isummagijauninga natirsiurnimut asijirsimmalarilimat. Natirsiurniq tukisimmajauningatigut—ammisualuit tuqurartauvangningit qakurtaniq miquliit qairuliit natiaviniit sikummi—isulisimmalimat. Atautikuurtilugitauq asilimaatiangit natirningaarsimmajuit niuvirtauqataquiniirilutik.

Sunirsimmaningatauq kisulimaanginut natirsiurnimut ataviungmatauq natirsiurnimut, nuqakujilaursimmajuit qakurtanik miqulingnik taakunangaangimmat. Kikulimaatiat isummagijanginik tuqutivangninginik inaunirsanik nuqaqujiluaningirsauungmata taimaatitit tuqutivangninginik natiavinirnit, ammalu kikulimaatiat ikajursirtuit Inuit angunasuarpangninginik.

Niuvirtauqataruniirningit qisingningaarsimmajuit araaguutilugu 1982–1983 akaungijutalarilaursimmangmat nunaqatigiingitunut ammisunut ukiurtartumiutanut ammalu Atlantic Canada-miutaujunut. Natirnik kammisaulutik qaujisaritinut taimmak pijutigisugu qaujisarimmajanga qanuq ikajursirtaujunarmangaata kiinaujartaarpangningit ammalu kikutuinait akaungsangititauningit taakununga nunaqatigiingitunut. Sivuniqu tautungsugu niuvirtauvangniartuit nativinirningaarsuni piungituq. Sivunirlu tautunguarsugu qilammikut tariujuap akianingaarsimmajuit niuvikautigijaaquungimmata qisingningaarsimmajunik, ammalu asianingaarsimmajuit Canada-up asianit taimmainginarsimmangmat suli. Pitaqarmat suli ammisualungnik qisingmut sanajausimmajunik ammalu asianingaarsimmajuningtauq ammisualulariungmata qisiit suli nuavuammaingarsimmajuit akukitummilu. Sivuniqu tautungsugu Canada-mingaarsimmajuit qisiit niuvirtauvagunarajarningit asianingaaq Canada-mi tautunguarsugu piungitulariuvuq sulli. Aipangaangagut, niuvirtauvangmata suli Canada-mi 20,000 kisiit ammalu niqinganik 40,000-nit natirmit. Canada-mi niuvirtauvangningit ammisurukanituinariaqartuit, akitungituarpata qisiit.

Naingligiartausimmajut Titirarsimmajunit Qaujijavirnit

Pijutigisuniuk ammisuit natirsuqataqujingituit niuvirtauniartilugit nanglingsartuugaluat inungnik, ammalu pijutigisugu sanajausimmajuviniit inungnut ilagjjausim-mangininganut tariurjuap akianingaarsimmajunut nuqaqujijuijunut, niuvirtaukaniruna-qatarajarningit Canada-up asianut angjartauvagunarniarningit inungit sanajausimmajuit piunirsauvut taakunangaunganit niuviangsatuinarilugit natirsiurtiujunut. Taimmaak ammi-surupaalirunarniarningit sanajausimmajuit inungnut natirsiurtiuvangtunut akaunirsauga-jarpuq nalunaikutaqalaringpata ingmikuulingalutik.

Asiagungaartauq qisingningaarsimmajuit ammalu asingit sananguarsimmajuit ammalu mingsurtausimmajuit, ukiurtartummili pivaliajualuqangimmat ujarangniartiup ursualungniarniulu asiagut. Pijartauvalianingit ujarangniartikunut uvaluunii ursualungniar-tikulut surartititunariaqarmat ukiurtartuup piusinganik surangsaraituulunilu surujungsarai-tuuluni, ammalu tammarmik taakuak qanuiliuruluujarpalianingik ammisuungituruluujunik akunit sivuniq isummagisugu iqanaijartitijaangimmata ukiurtartummiutanik. Tavali kiku-tuinait gavamakunit ikajursirtautuinajaangipata, akaunirpaugajarpurli nirjutiningartuit atur-taungpata, ikajursirtiulutik kiinaujartaarviuvanglutingu. Taimmajaaquungiturli kisiani Inuit kiinaujartaaqatarunarniarpata kisiani kisingnit atujaangitammingnit nangminiq. Taanna tavuuna immanailingmat niuvirtauvalaursimmajut qisingninggaartunut ujjigikasul-ingluniuk sivuniagut 1983-titut. Taimailiniarpali, ikamursirtaujariaqartut kuapakutiguur-pangtut Inuit nunaqatingini, aaqigiartaukaniqatarlutik qunuiliurpalianiarningit niuvir-tautitauvalianiarningilu anuraat sanasimmajuit ammalu asingit natiningaarsimmajuit. Niuvirtauvaliajunarsiniarningit inungnut sanajausimmajuit ikajursirtaugajarpuq taakua katimmaqatigiqatarlugit ammalu tusaqatautigiitarlutik ingmingnut Inuit ammalu kama-jiutitaunirsaugajartuin atuluartailititijuijuit nirjutilirijiuvangtulu katujijungmijut.

Inuit qisilirijut

Naingligiartausimmajut Titirarsimmajunit Qaujjavirinuit

Ajumaquujingipurtauq maanaujummi piqujatigut ujursarviusimmajuit, maling-sutik ammialikammi tariuni nirjutinik mianirjijt piqujanga 1972-mi, aturnarninganik Inuit natirsiurpangtanganingaarsimmajuit ammialikanungarlugu piirtaujunartuq suqutigijauqunagit Inuit sanasimmajangit. Piqujatigut aaqingviutuinaruaqartuq taanna malinglutik 1794-mi angirutausimmajuq piqujaujuq suqutigijaungiviugutaujuq piqujarjiausimmajummutauq.

Niuvirtautiaqatarniaraluartilugit qisingit uvatiarukaningarniarmat sivuniriniartatini atajuit inungnut qisiit sanajausimmajuit aaqingtaukanirunaqulugu utirvigilugu piunirsauvalaursimmajuq niuvirtauqataruniimiasartilugit taisummanititut. Nuqartitivaliagasuarartilugit ajursartitaunginarniartuq sulii kiinaujartaarivangtangit kikutuinaulu akausangipangtuit ammisuni nunaqatigiingtuni. Natirnik qaujisartiujut kammisaujut tammana pijutigisugu piqujilirput kiinaujaqartitiqujilutik \$4-milliat araagutammaami talimmanut araagunut aturtauniartummik, ikajursirtauqulugit Inuit angunasuartiujuit, ammalu kiinaujartaarivangtangit utirtitaugasuarlutik taanasainatitut sivuniagut niuvirtauvaguniirtuit tikiviginiartangatitut taimmasainaq.

Qanuilinganingali Atlantic singjammi ajigingimmagu. Sivuningsaqatuinariaqarpuq natirsiurniarningit kisiani asinginuungituq. Qakurtanik miqulingnik angunasuarnik ammisunut akaugijaulaumat ammalu taimmaitariaqangituq sivuniriniartatini. Akirarturlualuquujingimmata inalataangunirsait tuqurartauningit natiit ammalu nangligijaulutik mikinirsaujuit ungasingtummiutaujut nunaqatigiingtut ukiurtartungani Newfoundland-mi asinginilu.

Qanuiliurviungaarnarnirsait, ilagijautilugu iqalungsiurpaliagunarnirsangit ammalu kammagijauvaliagunarningit tariuningarsimmajutauq asingit, taakuatauq isum-mangsarsiuviugiaqarivut, kisiani taimmailiurniartilugit upingangaangulisaartukut kammagiviujunartuq araagulimaaq qanuiliuruluujaqatartangani, ammalu taimmaimat kiinaujaqarnirsaukanirunarajarpit ingpigijausimmalangnirsaujuit nunaqatigiingtuit, ammisulua-raalungniunginirsaujuniugaluaq inaunirsaujunik natirnik pivangpata. Taimmailiurunarajarningit ajigiingtuit pingasunik anginirpaujunik natirsiurpangtiujunit.

Qakurtanik miquliit pijauqataruniirningit immanaimmat immanaitingmali angijualuit ummiarjuat aturlugit natirsiuqataruniirningit. Kisianili natiavinirtaarvigivangtangit ammisuunirpauvangmata atautikut katingalutik natiit taimmana ikajursirunarnirsauangmat taimmana ammisunik natirsiurpangniartilugit, ammalu angunasuaqatarniarpata innaunirsanik kiinaujartaarviutiarjangimmat, tuqurartauluarningikaluartilugit.

Ummiat angijuit innaunirsanik natirpangtut ammalu qakurtanik miqulimik pivangtuit. Iqaluit pijauvangtut taimmaitunnut ummianik atursutik kiinaujartaarviuvangnisauangmat nunaqatigiingtuni ukiurtartungani Newfoundland-mi ammalu Magdalen Qikirtani

Naingligiartausimmajut Titirarsimmajunit Qaujjivinirnit

qalunaat nunangini, ammalu natirsiurpangninginut kisiani kiinaujanut ikajursirtauqatar-mata ummiaqartuit. Niuvirtauvangningit inaunirsanut natinnut aaqigiartaujunarpat, kiinau-jaqangiluarningit taakununga nunaqatigiingitunut ikajursirtaugajarpuq.

Nunammiutaujulu kikutuinaut ilagijaungmata ammisuit, piluurtummiki mikituni nunaqartuit, tavatuungmalu inanik natiqatarningit atumarsuni ilanganut araagu naliangu-tilugu qanuiliurpangninginut, taakununga sulitauq natirsiuriarpangtunut ilaaniiausungaq, ammalu natirsiurnirmutuinaq uummangitunut. Immanaipalaursimmaninga nunammiutait ukiurtartungani Newfoundland-mi ammalu piluurtummik Magdalen Qikirtani qalunaat nunangini pivangsimmalauralumata qakurtanik qisilingnik. Taimmanali qakurtanik qisi-lingnik pijunaruniirtitaumarinpata asiujilaringniartut kiinaujanik taakununga.

Araanguusimmajuni kingunirilaurtangini tariurjuap akiani tuqutiqataruniiqujjijuni, nunammiutaujut ammalu ummialiit atuqatalaursimmangmata 40,000–75,000 inaunirsanik natirnik araagutammaaq. Maanakasaulaurtummi Canada-mingaarsimmajuit kiinaujar-taarivangtangit avaringmagu mikinirsautuinariaqarsuniluuniiit taasummangat naasautim-miunganit, kisiani sivuniriniartatini ajumangituinariaqartuq tavani Canada-mi niuvir-tauvangtuit utirviginasuarmilugu taimmaalaringtut pijauqatalaurtutit. Taimmailiur-palianiarpata, kisiani, maligiaqarajartut immailingajunik ukununga:

- Natiliriviuvingisq qisiliriviuvingisq aaqingtaugiaqarajartuq.
- Akautiartuq kiinaujartaaviuvaliajunarajartuq aaqingtaugiaqarajartuq.
- Akingit naammangnirsaugiaqarajartut.

Taimmanasaisartauq ukiurtartummi, utirvigigajarmijanga naamakasaktuin natir-nigaatun ikajursirviugasuarnartilugu tamarmikasaganik kiinaujartaarvuuqatarluni ammalu akaungsanginingit akaungiviqarmijutauq. Natirnik qaujisartiulutik kammisaujut taim-maimat immanaiqujjilirput kiinaujalaringnik ikajursirtauqulugit. Maruilingagunarajarpuq. Pigiartitauvalialutik ammalu aaqingsiviuvalialuni kiinaujanik qanigijanganik \$50-miliat pititaugunarput natirsiuritiit nunaqatigiingituni ikajursirtaujunaqulugit kiinaujartaarpalianir-saugunaqulugit. Immanaituinariaqarmiarmat tavangaartuq ilanga kiinaujaq aturtaugunarluni ikajuursirviugunarluni kammagijauvaliagunartuit qisiliriviuqunartuit inaunirsanit natirmit. Aipangatauq kiinaujaq, taimmanasainakasak angitigiluni, aturtaujariaqarqturq tuni-jaungaarlutik natirsiurpangtuit jagailaurminginut kiinaujanik ammalu asinginik jagailaur-ninginut niuvirtauvaguniirninginut qisiit qisingningaartulu. Taimmaatut akilirtaungaar-ningit tunijaugunarajartut atausilingaluni akiuluni taikununga isummagijaujunut jagaisim-majunut kiinaujartaarpangtuviniugalanut.

Mangpiraaq 5

Tukisijaunikuujut Aaqigiarviuqujaujulu

Pijutigisugu qaujisartaulaurninganut isummangsarsiuviulaurninganulu, taakua natimik qaujisartut kammasaujut aaqingsisimallirtut aaqigiarviuqulirtammingnik, isum-masutinglu Canada-up gavamakunginut atumarasugijauniartilugu aaqingsivaliagasuarniar-tilugit sivuniriniartatini maligangsanginik ammalu qanuiliurniarningit pijutiqartunik natimik natirsiurpangninginglu Canada-mi. Urqamajutaunianiganun qanuq pijutigingmangaajuk taakua aaqigiarviuqujaulirtuit, uqalimaartuq tiliurtauvuq tukisitiasuarunaqulugu atajunik ingmikuulingajunik naassautiqartunik mangpiraalingnik taakunani unikaarsimmajunik.

Kisiani, tukisinamirsaujunaqulugu tammakilimaanginik tautugasuarsuni, tavuuna-limaarlu tammarmilimaatiaq aaqigiarviuqujaulirtut qilammikuluk uqalimaartaujunarsutit ammalu aturningit isummagijaulirtuit maligiarviusimmajuit, tavuunali mangpiraangitigut arqiktausimavuq.

Tukisijaunikuujut aaqigiarviuqujaujulu aaqingtausimmangmata taakua maling-sugit:

- Natirsiunginaujariaqarniarpaa
- Qanuq tuqutivangningit
- Niuvirtauvaliavangningit ammalu tariurjuap akianit nuqartitiningit
- Nunaqaqaarnikuujuit natirsiurpangtut nunaqatigiingtut
- Alantic-mi natirsiurpangtut nunaqatigiingtut
- Asijirtitauningit iqalungsiurpangnirmut ammalu unurningit aulatauningit
- Avatiup mianirijauninga
- Kikutuinaut tusarutiilu
- Canada-mi aulatinuq
- Silarjualimaami aulatinuq

Ammisuungitutigut qaujijausimmalirtuit taakutiguunaq atausikun aaqigiarviuqu-jilirtutigut atiqarmijut asinganik. Isuani taakutiguunaq unikaarsimmajutigut, uigurtaqarivuuq ajigiigatinglu kinguliriingsutik titirartausimmalutik atajuit aaqigiarviuqujaulirtut ingmikuulingalutik mangpiraaqartutigut naasautiqaututigut.

Natirsiunginartungsauvaat?

(Takuguk mangpiraaaliit 8, 9, 11, 12, 21, 22, 30.)

Tukisijaunikut

- Apiquti kikutuinaup isummangatigut naammangmangaat naammangimmangaaluuniit tuqutiangiingisatq nirjutinik, uvaluuniit ingmikuulingalutik, kikutuinammut ajigiingitunik isummagijausimmangmat. Maligait aaqingtausimmajut Canada-mut taimmaitunut mingsaanuungasimmatilugit kammagijausimmangmata kikutuinallimaat isummagisimmajangit. (Aaqigiarviuqujaujuq 37, 38.)
- Kikutuinait isummagijangitigut tuqutinirmik nirjutinik ajigiingimmata ilangit angsururtummariit isummaqarsutinglu isummaqarsutinglu aturtauningit nirjutiit aturtaungartuit ammalu aturtaunilimaangiluuniit kikulimaatianut akaungsangituit. Ammisuunirpaangujut apirsurt aulautun Canada-mi amalut assigini nunajuani isummaqarmata, naammangsarsutinglu tuqutivangninginik nirjutinik immanaiapak kisiani pijauvangningit nunguutilaringniangituarpata nirjutinik, tuqutivangningininglu akaungpata, ammalu taimmainiarpata aturnarijaungpat kikutuinallimaanut kiinaujartaarviuqatarniarpatalu maungatuinarlu tuqutiniangipata. (Aaqigiarviuqujaujuq 36.)
- Maanakasaulaurtummi natirsiurpalaurningit Canada-mi malingtauqujausimmajuit malingtausimmavangmata taimmaikaluartilugulu kingulirpaarijauluni ilanginut natiit aturtaungatarningit qisingit iniquarasuarnimut anuraanut isummagijangmat ilanginut suvalikiarijauluni natiit aturtauningita taimmaatut, kiinaijartaarviuvgangtut natirpangtunut ammalu qisirujuit sanajauvangningit aturnarijaungmata ammisunut natirsiurviuvgangtunut ilaujunulu.
- Nangligijaungmingmata taisummanituqaq angunasuarpalaurningit niqingsanik anuraangsaninglu, tammakingnut nunaqaqaamikuujuunut ammalu asinginutauq, ammalu suqutigijaunginirsaugaluarsuni angunasualaringpangningit natimik kiinaujatuinaq isummangsarsiuvsimmaninganut angunasuarutiginiartangit akiqarninginut.

- Sangijummik kikutuinarnut isummaqarviungmat anaulirtauqujaugatik qairuliit natiaviningit (qakurtanik miquliit) ammalu appait natiaviningit (tungujurtanik kisiliit). Taimaatut angunasuarpangniq akaugijaungilaringmat tammakingni Canada-mi tariurjalu akiani. Kikutuinarnut isummagijauningit akaugijaunginingilu kammagijauviularigunangimmat qanutuinalimaaq naukutuinaq aivavingitigut.
- Kiinaujaliurvigituinarasuarnagu angunasuarniq natiavinirnik ammisuungituruluit taimaatut pijauvangmata ammalu nuqartitaugasuarajarningit natiavinirnik angunasuarningit nuqartitaugiangsangit ajurnalarijajarmat.
- Qairuliit ammalu appait natiit:
Canada-miutait natiit ammisuungitukuluulirtitaungmata kiinaujaliurasuatuinarnimut pinasuarninginut araaguit 1800 ammalu 1900-ujut aturtaulirtilugit. Ammisuungipalialiminingit taimmainginarsimmajuit araaguit 1950-mit tikisugu 1970 kisiani nuqartitaulaurningit qasilaringnik pijunarningit araagutammaaq 1971-ngurtilugu. Ammisuuningit qairuliit natiit, ammalu taakuangujungsaugivuuq appait natiit, ammisururpaliasimmajut taisummaninit niuvirtaugunailiqaartilugit qisingit. Qairuliit natiit Atlantic-mi Canada-up talirpingaangani unurtigingmata qanigijangani 2-miliat. Qasilarigaluarangaata appait natiit qaujimmajautiangimmat kisiani qanigijanganiitunariaqartuuq 300,000 unurningit.
- Siarnait natiit:
Siarnait natiit taavaniinginarasugijauvangsimmajut Atlantic-mi singjanganu qalunaat tikilisarutilugit Canada-mut. Unurningit nungupalialilaursimmangmata araaguit ammisuit qaangirpalialitilugit, isummagijaulunilu ammisuluaraluit pijauqatalaursimmaninginut, ammalu unungitukuluulaursutik 1900 araaguit atulisaartilugit. Maanali tava unursivaliangmata qilammik sukajummik, unurningilu qanigijanganiisutik 70,000.
- Natilariit:
Qaujimmajautiangimmata qanuisimmaqatalaurninginik angunasuartauninginik natiit. Tikisugu 1976 ammisururpalialilaurtut Atlantic-mi Canada-mi. Araaguutilugu 1976 natiqatarasuarningit akilirtaulutik nuqartitaulaursimmajuuq, ammalu unursivalialiminingit sukajuulirsutik. Unumiqartut qanigijangani 13,000. Pisiimmi singjanganu qanigijanganiit 70,000 ammalu unursivalianingit sukaniqarsutik 10% araagutammaaq.
- Qalunaat nunanganiit California-mi ammialikani natiit:
Qanigijangani 5,000 qalunaat natingit Canada-miutaujut auliniup singjanganu qalunaat nunangini qaujimmajaularingit qanuq sukatigijummik unursivaliangmangaata, kisiani ammisuunginirsakuluulirtut taisummaniulaursimmajumit. Taimmanasainakasak unurtiginingit angutaunirsait tingait California-miutait ammialikani pularapangtut Canada-up ualininganut qalunaat nunangani; ammisururpaalirsimmalirtuit araanguusimmajuni kisiani qanuq akuniutigijummik sivuniriniartatini nalunartut suli.

- Ukiurtartuunirsammi qisiit miquliit natiit:
Taakuali takujauvangmata Canada-mi ualiningaangani immangani ingiravaliatilugit. Qasilariuningit unurningit ajigiisuungungimmata pijutigisuniuk sivunirilaurtatini ammisuluaat pijauvalaurmata ammalu taimmaak pijutigisugu aulativiutialimirsaulaur-simmavut. Aulatitiarniginut unurnigit amisururunnarsilaurpun qanigijangani 1940-ujut ammalu 1950-ujut aturtilugit. Taimmanganili tava ammisuunginirsauvalialirtuit sunalarik pijutigingmangaagu qaujimmajaugani, kisiani immaaqatarningit nigavitarangammik matitautinut nuluanut ammalu asingit tariurmiutanut surujungsimmananganut ukkua pijutauluarasugijaujut. Maanaujurli unurtiginingit ualiniirmi ataaniikasalirput 1-milliat. (aaqigiaqujaujut 28, 43.)
- Natiit ammalu ungujut:
Natiit ukiurtartumimmaata ammalu ungataaniinasugijaulutik miliat Canada-up immangani. Unurtiginingit taakua sunijaaquungituugaluaat, kisiani unursivaliagunar-ningit angunasuarviuluarpangtuni ammisuunginirsaulirtungsaujut. Aulativiutiarnir-saujariaqartuq unursivaliagunaqulugit natiit ilangani Canada-mi atumarijauvigijau-jummi kikulimaatianut. (Aaqigiarviuqujaujut 13, 40.)

Ugujut ammisuunginirsalariungmata natituinarniunganit ammalu taimmaak pijuti-gisugu ammisuunginirsaitauq tuqutausuungugivut, nunaqatigiingtunitauq ammisuu-luarsutik pijautuinariaqarmijut.
- Pijutigisuniuk aturtaulirtitaulauringanut qasilaringnik pijunarningita araagutammaak qairuliit ammalu appait, Canada aulativangningita natimik naammangsarviuvuq silar-jualimaami atuluartailititijugasuartunut naammangtummulu unurningit aturtaugunar-ningilu naammagijaulutik.
- Tammakilimaanut ajigiingitunut natirnut Canada-up immanginiitunut nalunarviqar-viuvuq nalautaartaugasuarningita unurningit qanurlu unungilivalianingit unursivalia-ningilu. Ilaanilausungaq qaujisartaunginariaqartuit tammarmilimarq tusarviutiaruna-qulugu maanaujummi qanuilingaliraluarmangaata. Taana tusaruti pijaujariaqarpuq tammakingnut aulatinarnirnut. Ammalu aaqingsivaliagasuarnirnut natimik pijuti-qartunik akaungiviutuunuriaqarsuni, akaungiviugunalaringsuniluuniit, kiinaujaliur-tiugasuarsutik iqalungsiurtiujunut.

Aaqigiarviuqujaulirtuit

1. **Tuqutaujurnartuit natiit kisiani aulativiqatuarpata qasilaringnik tuqutiguna-riaqarninginik, qanurlu tuqutigunarianginik, ammalu kisu pijutigilugu tuqutaugianganik.**

2. **Kiinaujaliurviginiarsugu angunasuartauningit natiaviniit qairuliit natiaviningit (qakurtanik miquliit) ammalu appait natiit (tungujurtait) naammagijaugimmat ammisummarialungnut kikutuinanut ammalu taimmaak tuqtauqataria-qangituit.**
3. **Kiinaujaliurviginasuarniarnagu angunasuartauningit natiaviniit qairuliit (qakurtanik miquliit) ammalu appait natiaviningit (tungujurtuit), angunasuartauniarpata, kammagijautiarluni piqujaliurviujariaqartuq ammalu ammi-suungitukuluit kisiani pijaujunariaqartuit.**
4. **Canada-up gavamakungit qaujisariaqaqatarniartuit qasilariuliraluarmangaata natiit.**

Qanuq Tuqutivangningit

(Takuguk Mangpiraaq 20.)

Tukisijaujuut

- Qaujisariarviluni qanutigi qilammiutigijummik qaujimmaguniiqatariangita ammalu piluurtummik aaniartitautigiaqangitangit, anaulirtauvangningit natiaviniit, kammagijautiatautuaruni pitiartautuaruni, ingpigitiarnimut malingluni, ammalu akaunirsauvangsuni nanglisaaluarpagatik, tuqutivangningit takuninga qalunaat niqingsariniartanginik tiguarijamingnik ammisurrtitauqaarsutik, naammagijaulunilu ammi-suunirpaujunut kikulimaatiatuinarnut pitiartaunirsausuungungmata.
- Tuqutiqatariaqarniarpata natiavinimik nalianituinaq, qukiuti nutaaq aaqingtausimajuq T.I. Hughes-mut akaugijaunirsautuinariaqarpuq naammagijaunirsautuinariaqarsunilu anaulirsivangtuniunganit. Akaujungsaujuq qanuijaaquungituq kisiani uungturartaukaniriaqarmijuq naammakaluarmangaat.
- Natirtauvangningit kuvjait matitautiit aturtauvangningit sukaitummik ammalu ipiniarnartungsauluni aaniarnartungsauluni tuqutivangmata.
- Qukirsivangningit natimik Canada-mi niqingsariniarlugu uvaluuniit kiinaujaliurutiginasuarniarlugu nangliniqarjuumminarningsaungmat qukirsatuinarmimit takuvaangsaarasutuinarmimut quviagituinarsugu nirqjutinik tuqutiqatariangsak, kisiani ukua
 - (a) Tuqukautiginiamagu qukirsatuinarniq natimik aaniartitiluaqatartungsangmat immaak qukirsugu tuqularingnagu suli pungtalaquummut pijummamut kiviniasaartilugu sikuqangitummi; ammalu

- (b) Aturtauningit sangiitunik qukiutinik aanirsituinaqatartungsaungmata kisiani qukirsitiatuarpata tuqusautigigiarlugu.
- Naliatuinaq qanutuinaq tuqutiqatarningit ujirjausimmajuq qaujisartiujunut kam-misaujunut, asiagungaaq annaulirtaulutik uvaluuniit qukirtaulutik, naammagijangituq nanglingniqarasugijaungiturlu.

Aaqigiarviuqujaujut

5. **Tuqutiqatarniatuarpata natiavinirnik natiaviniliurviuvangtuni sivuniriniartatini, suurlu, ammisuruluartailititijiugasuarnirmut, qukiutiulu nutaap uungturataukaniriaqarninga taimmaitaugiaqarpuq.**
6. **Isummagijauqatarninganut akuniluaq aaniaqatarninginut, gavamakut kam-magijariaqarput piirsititigasuarlutik qillammiunipaakut, kujait matitautiit aturtauqatarninginik natiit nunaqatigiingtuni taimmana kisiani natirsiur-pangtuni qairulingni tammakingnik uummajutiginiarlugu kiinaujar-taarutiginiarlugulu. Asianilimaarlu natiit pijauqatarningit matitautinik kujanik aturlutik piirtaularigiqartuq taimmaitaugiaqaruniiriaqartut qilammilarikut.**
7. **Uqammaqatigiigiqartuit natirsiuqatartuni nunaqatigiingtuni turaarinasuar-lugu taimmaatitut pijaarlugu tuqularingniasaarlugu qukirsivangtuit natirnik kiviniangininganut isummagilugu akirarturtaungituugaluaq, ammalu qau-jigasuarlutik qanuq aaqingtauviqakanirninganik.**
8. **Uqammaqatigiigiqartuit natirsiurpangtunik nunaqatigiingtunik isummagilugu qukiutilaringnik sanginirsaujunik tuqutisautigigunarnirsaujunik najurlugu tavanilarik taimmaatut natirsiurviuvangtuni.**
9. **Nutaarnik qanurtut tuqutivangninginik natirnik aturniarlugu natiq uvaluuniit unursiluartailititigasuarninginut aturtaujuungsaungituq Canada-mi kisiani uungturautigijautiarpata naammagijautiarpata aaniakutaangtiluarniatua-ngipata.**

Niuvirtauvangningit Ammalu Tariurjuap Akiani Nuqartitauningit

(Takuguk Mangpiraaq 10,13,16,18.)

Tukisijaujuit

- Taisummani 1983-mi, katimmajjujut tariurjuap akianirmiutait nuqarsiqujilaurmata angjarsiqataqujjuniirsutik tariurjuap akianut qisingnik, panirsimmajunik uvaluuniit qisinginik natiaviniit qairulingnik ammalu appanik natimik. Tungliatauq nuqartitiviulaurmijuk araaguutilugu 1985 anginglititikanilaurmata akuniuniarninganik tikisugu 1 October 1989.
- Nuqartitijjuuit qaujitiilaurmata kikutuinaut pingigagijanginik tuqtauqatarninginik natiaviniit qaujisartinut qaujisautingitiguungaratik pijutigilugu qasilariugaluar-mangaata natiit ammalu sangginiqarjuummiluni natimik tuqtuqatariaqarninginik. Uqammaqatigiingsimmaningit tariurjuap akiani gavamarjuanginut, ammisut ammalu katimmajit nuqartitijinut tikisimmajuit kammatarsutik aaqingsuitialaursimmangmata akirarturtunut natimut tuqtuqatartunut taakununga nuqartitinasuartiujunut katujji-jujunut. Pijutigisuniuk tamarmikasait niuvirtauvangningit qisingningaarturuujit nuqartitaussimmangmata sivuniagut tariurjuap akiani katimmajingita turaagangsanga aaqingniasartilugu.
- Tavali taakua natimik qaujisartiujut kammisaujut aaqigiarviuqujangat 2 nurqartitau-qulugu kiinaujaliurviginasuarlugu natirsiurningit qairulingnik apanik, natinik tavungartitaularmat, natirsiurniq Canada-mi maligajangimmat uqautigijausimma-junut kammagijauviugummajunut tariurjuap akianut kammajijunut. Canada ikajur-sirviujunajaangimmat, ammalu asiujilarigunarsuni, aivaqatqainarpata akaungitumut tariurjuap akianirmiutaujunik taana pijutigisugu. (Aaqigiarviuqujaujuq 45.)
- Taimmaikaluartilugulu Canada-up akianirmiutait nuqartitijjugasuartuit turaagaqala-ringikaluarumata Inuit angunasuaqatarusinginik, nuqartitauningit niuvirtauqataruuniir-ningit qisingnut sanasimmajunut inungnulu kiinaujaqarviuluni ingpinarviussimmala-ringmat ammisut Inuit isummaqarsutik tariurjuap akianirmiutait taana taimmailir-titaunirarsunijuk. Tariurjuap akiarmiutait kammisaujut ujirisimmalirtaraluangata tamana akaungijutaussimmajuk.
- Tariurjuap akianirmiutait taakuatusimmangmata silarjualimaami anginirpaangulutik niuviqatarsimmajuit qisingnik, qanigijanganitunik 80% silarjualimaami pijauvang-tuit. Taakuanguvut, tallimmaulutik anginirpaangulutik qisingnik piqatarsimmajuit tariurjuap akiani taakuangusimmajut Germany ualiningaangani, Denmark, Italy,

ammalu Greece. Agaaguutilugu 1981, tariurjuap akianirmiutait pisimmavangtut 460,000 qisingnik ajigiingitunik (panirsirsimmangitunik panirsirsimmajuninglu); tikitilugu 1984 unurtigililaursimmajuit 120,000 ammalu 1985-mi nalautaartaulaur-simmajut taimmanasainaq sulli. Akikitukuluulirsimmangmata, sullili niuviangsa-ngursimmajuit niuvirtausimmangituit suli ammisuungmata ammalu utijaaqurani taimmaatut unumiginingit niuvirtauvalaursimmajuit araaguuniartuni tallimmani tariurjuap akiani.

- Malingsuni niuvirtauvangsimmajuviniit qaujisartaulaursimmajuq natimik qaujisartiujunut kammisaujunut qaujilaurtut maanaujummi niuvirtauvangtut qisingningaar-simmajuit sainisiit nunangini mikituruluungmat, ammalu anginglivaliajjaaqurani sivuniriniartatini qanitummi. Qaujisartiujut kammisaujut qaujisalaungit qanuq sanajauvaliajajunarianginik niuvirtauvaliagunariangangita, kammagijangangata unga-taanuurajalaurmat.
- Niuvirtauvangningita Africa-mi ammalu Latin America-mi taunanialuk nunarjuummi ungasingtummi atingaatinik mikituruluungmata ammalu nanginiq nunamingnit pivangsunijuk. Piqujatigulu nuqartitausimmalutik qisingningaarsimmajuit ammialikanut.
- Niuvirtauvalaursimmaningit natiit qisingit Canada-mi immaisimmangmat, araaguutilugu 1985, ungataanuursimmalutik 20,000, piluartummut kammingsaulutik, kisiani takuvaangsaullutitauq ilangit anuraangsaugilutinglu. Maanaulirtummi, takungsaujuqangimmat Canada-mi niuvigangsauniartunik anuraangsauniartunik qisingnut sanasimmajunik. Atlantic Canada-mi niuvirunartuqaquujilaurtuq niqilaringinik 40,000 natirniq araagutammaaq immanailingatuarpat akingit naammatuarpat ammalu niqinga naammatiatuarpat. Nangligijaularingtuugaluaat natirsiurpangtunut nunaqatigiingitunut Atlantic Canada-mi ammalu natimngli sanasimmajunut akirartuluanginirsaujut tammaani.
- Nammilimaatiarlu saangaviqarummangmijuit sanajaulartunut nunaqaqaarmikuujunut mirsursimmajunik sanavalaursimmajanginut. Ikajursirajarmata inungnik qaujigiar-nirmik niuvirtaugunarajartunik tammakingni Canada-mi ammalu tariurjuap akiani nalunaikutaqalarituarpat aqingsijuatuarpat nalunaikutanginik sanavaliaqatar-tanginut. Taimmaituit ilijaugajartut mirsurtausimmajulimaanut, qisingnit natim-tuinaungit. Taimmailiurpat akaunirsaugajarpuk niuviangsalurpaliagasuarmimut sananguagaliurasuarpalianirmulu iqanaijaqatigiinglutik Inuit asinginirmiutait silar-juummi (suurlu akukitummi).
- Canada-kut gavamakungit ikajursirtungsaujuut inungnik sanavaliagasuartilugit niuvir-tivaliagasuartilugit ammiakuulirsimmajuit tariurjuap akiani asinginilu.

Aqigiarviuqujaujut

10. **Canada-up gavamakungit ikajursirtungsaujut aaqingsivaliagasuarninginut niuvirtiviugunatuinariaqartut Canada-mi qisingnut sanajausimmajaujunut asingaanginut natiit qakurtanik miquliit ammalu tungujurtanut.**
11. **Canada-up gavamakungit, ujirusunglutik tariurjuap akiani nuqartitijjugasuartuit turaangaqalaungimmata Inuit natirsiurpangninginik, ikajursirtungsaujut Inuit katujijiqutinginik qaujisarasuartilugit qanuq niuvirtitigunarajarmangaata tariurjuap akianirmiutaujunik asianimmiutaujuninglu ammalu ikajursirtungsaujut iqanaijaqatigiigilugit Inuit Canada-miutaujut akukitumiut, ammalu ingmingnut Inuit ammalu tariurjuap akianirmiutaujut.**
12. **Canada-up gavamakungit ikajursirtungsaujut aaqingtauvialiagiaqarninganik nunaqatigiingtunik ammalu kuapakuujuit Inuit nunaqatigiingini kammavaliagunaqulugit ikajursirturpaliagunaqulugilu niuvirtitivaliagunaqulugilu annuraanik ammalu asinginik qisingningaarsimmajunik. Ikajursirtungsaujulutauq aaqingsigasuaraninginik ujirijaugunartumik nalunaikutammik nalunaingtaujunaqulugit sanasimmajuit inungnularik sanajauqatalaurninginik ammalu tusartautiligiqarsutik nammulimaatiqa ajurnaruniiqulugu ujirijaulirunaqulugu kikulimaatianut Canada-mi asianilu. Kammatiarraqartut kisiani, ikajursiqunagit kiinaujartaarviginasuatuinarlugu angunasuarnirmik nungutauqunagit taisummanituqanit angunasuartaqatalaurninginik natirsiurpangtuit niqingsammingnut nangminirijamingnut piviqakanirunaqulugit.**

Nunaqaqaarnikuujuit Natirsiurpangtut Nunaqatigiingtut

(Takuguk Mangpiraaq 13.)

Tukisijaujut

- **Natiit pivularisuungungmata inungnut kiinaujartaarvigivangtanginut, kinauninginut iliqusinginulu pijutigisugu. Natirsiurpangniq akaunirpaungmat kiinaujaqartitauninginut naammangnirsaulunilu timmimut niqitiavauninginut tammakikasangini ukiurtartummi nunaqatigiingtuni. Ammisuunirsaugaluarpata qalunaat nunanganingaarpangtuit niqingit timminginut piuguniirtituituinariaqarmata ammalu akilikani-riaqarsugugilujuk Inuit akilirunangimmajuk akituluarninginut.**

- Atausirmi nunaqatigiilirtauningit Inuit ammisunik araaguusimmajunik immanailititimmangmat ammisuit Inuit nunaqalirsutik angunasuarvigiqatartangata ungasigijangini. Aulautiqartunut ingiravangningit, piluurtummik qammutauvait, tammakua aturtauluaqatalirmata taimmana pijutigisugu.
- Ukiurtartummi nunaqatigiingituit akaungsangititausimmangmata niuvirtaugunailininginut qisiit. Pitaqaruniitiamaringsimmaninginut niuvirtaувangningit maanaujummi angunasuaqataruniirmata pijutigisuniuk kiinaujait pijauqatartut qisinginut sanasimmajuit aturtaugunarajartuit niuviriaqarpangninginut angunasuarutingsaujunik Inuit natirsiurpagona qulugit. Ilanginut nunaqatigiingituni kiinaujartaarjauvangtuit kiinaujalataat mikiturululirsimmangmat taisummaninit sivulianit 1982-ngulaurtummi. Niuvirtaувangningit qisiit sanasimmajuit akaunirpauquujingmat ammalu avati isummagisugu naammangnirpausuni kiinaujartaarivangtanginut ursuralungtaarigiqarpangtanginut aulautilingnut angunasuapangninginut.
- Ukiurtartummiutatauq nunaqatigiingituit ingirajutigiqatartangit ursungit akitunirsagialaungmingmata, ngaassaliit akingit akitunirsaugialangsutik kanatalimaamiunganit asingini, ammalu akitunirsaularingmingmata ursungsangit, surangnirpatalu aulautingit akitunirsaugilutik ilangsangit ammalu qukiutiit sakui qarjungsait. Ilagijauluni akitunirsaujutigijanga kisulimaanut, ilagijautilugu niuvirvingmiutait niqit, ukiurtartummi atausituinarmik marutuinaangningluuniit niuvirviqatarmata ammisuni nunaqatigiingituni akikinirsauviqarasuavisangimmata niuvirviungaarumavingsaujunik.
- Qanuiliurtaувangningit miqulingnik angunasuarpangningit suurlu, pularataувangningit ammalu kiinaujaliurviginasuarsugu iqalungsumingit pivingsaqatiangimmata ukiurtartummi ammalu kiinaujartaakanirviuvangsutik ammisuungitunut inungnut. Ukiurtartummiut ujarait ammalu ursualuit/ngaassininglu qinirmingit piijaivaliainingilu tariumiutanik niqutinik atuluartailititivaalirunartungsaujuugaluaat tavangaarviuniasaaranilu kiinaujaliurviukanirunartuq ukiurtartummiutaujunut tavni akunit sivuniq isummagilugu. (Aaqigiarviuqujaujut 29, 30.)
- Pitaqangituarpat qisingnut kiinaujartaarviujunartunut kiisaujalataanik, Canada-miutait Inuit pigiaqarajartut \$4-miliat araagutammaaq araagunik ammisukasangnik taimmaasainaq angunasuarutiqatalaurtangita kiinaujangita angitiginingatituit nuqartitauniasartilugit niuvirtaувagunamingit tariurjuap akianirmiutanut uummajutigijunaqulunijuk. Nunaqatigiimmiut angunasuartiujut naniriarturtiujuulu katujijuijut aulatijingsaqartut taimmaitunik kiinaujanik naammangtummut.
- Taisummani 1784-ngutilugu angirutausimmajuit asilimaanginut angturtauqunagit, kiinaujaliurviuvangtut ingiravaliavigivangtangilu taakununga kuip nunanganut ammalu ammialikammiut angirutiqalaursimmangmata nunaqaqaarnikuujuit isum-marsurunaqulugit ammalu taursiivagunaqulugit Canada-miutat ammialikammiutalu

kingligijanga suqutigijauqunagu ingmingnut nunaqaqaarnikuujunut turaangaluni. Ammialikammiutait tariummut nirjutinut mianirijutigijangit piqujanga 1972-ngutilugu taimmaikaluartilugu taursiititigunaqatangimmata nunaqaqaarnikuujunut Canada-miutaujunut sanajausimmajuit tariurmiutanit nirjutiningaartuit, atautikuurtilugu mianirijausuni ammialikammiut Inuit ammalu iqiliit sanagunaqulugit niuvirtitigunaqulugilu taursiijunarpagunaqulugilu sanajammingnik taimmaitunik sananguarsimmajunik.

- Maanaujummi Canada-up gavamakungit natimut piqujangit immaaitigiatarmata laappatuammiut Inuit maliqulugit piqujanik ammalu turaangajutigijauluarsuni Atlantic-mi qairulingnut ammalu appanut natimut angunasuarminginut, ammalu taanna pijutigisugu angsururtitaungmingmata ajursartitaungmata. Nunaqaqaarnikuujuit angunasuarpangtut British Columbia-mi, Quebec ammalu asingini Atlantic-mi puraavinssiujuni ajulituinariaqarmijutauq taimmanasainakasak tavangaartitautlutik Canada-up gavamakuita piqujanginut aaqingtausimmalutinglu aulatinirmut kiinaujarsariniarsugu angunasuarnirmut.

Aaqigiarviuqujaujut

13. Canada-up gavamakungit ikajursirtungsaujut ammalu aaqingsijungsaujut nangminiq piqujangsanginik Inuit tariummut nirjutinut pigunarninginut. Aaqingsigiaqarmijutauq taimmaigiaqarmat qaujisarunaqulugit Inuit naam-mangtummik qaujisartiujunut uqautijaujunaqulugit pigiarviuluni nangminiq piqujaliurunarninginut.
14. Canada-up gavamakungit pititigiqartut maanakalaungujunartummik atur-taujunartummik Inuit angunasuartiginut taimmaatut aivavigisimmalugu aaqingsimmavigilugu inungnit katujjiujunit, suurly nunaqatigiingtuni angunasuartiujunut katujjiujunulu katujjiqutinginut, taimmaak nirjutinik pivalianingit nuqartitauqunagit. Taimmanalu ikajursirtaujut araagutammaaq akilirturtauqatarlutik tikilugu \$4-miliat aturtaujuungsauluni araagunut talim-manut, uvatiarunguqaartilugulu qaangiqaartilugit araaguit tallimmait qau-jisartaukaniriaqartut kiinaujanut ikajursirviutigijunartangit.
15. Canada-up gavamakungit pigiartitijungsaujut uqammatitilutik ammialikam-miutaujunut, turaangavigilugu angingligiartaugasuarluni taursiivagunarniq tavaniituq ammialikani *tariurmut nirjutinut tariurmiutanut mianiqujigijauluni piqujanga 1972-ngutilugu ilagijauliqulugu tammarmilimaaq nunaqaqaartum-miutalimaat nunarjualimaatinimmiutait ammialikammiulu akirarturatik. Inuit ilaujuut apirsurtauvangtungsaujut taimmaak uqamvaliatilugit.*

16. Canada-up gavamakungita piqujangit aaqingtaukaniriaqartut pititaujunaqulugit laappatuammiut singjanganiituit ukiurtartungani Fish Cove Point natirsiurunaqulugit taimmanasainaq nunaqaqaarnikuujutitit Canada-up ukiurtartungatitit. Canada-up gavamakungitauq aaqingsigiaqarivut ilauliritilitik, apirsuqataqaartilugit nunaqaqaarnikuujut katujijiqutinginik, piqujamingnik suqutingsaqunagit uummanasuarnirmingnut natirsiurpangninginut nunaqaqaarnikuujunut British Columbia-mi, Quebec ammalu asingini Atlantic-mi puraavinssiujuni.

Atlantic-mi Natirsiurpangtut Nunaqatigiit

(Takuguk Mangpiraat 14, 15, 16, 17, 18.)

Tukisijaujut

- Taisummani 1982-ngutilugu, araagugivalaurtangita niuvirtauqatartilugit sulli, kiinaujartaarijauvangtuq kiinaujaliurviusuni natimut Atlantic-mi qanigijanganiiilartuq \$7-miliat. Tammakirsugu kiinaujanut ikajursirviusimmajun, pijjartauqaartilugit akingit, angitiginiqalartuq \$2.5 miliat. Taimmaatut angitigininga mikituru-luungmat mikinirsalariungmat ammisunut angijunut sanavingjuangujunut Atlantic-mi, taimmaikaluartilugulu ujirijaujunartuq, gavamakunut ikajurutaujuut piirtauqaartilugit angijualungnut sanavingjuanut kammagijausimmajuq, tammakirsugu kiinaujartaarutauvangtuq mikitukuluujunartuq uvaluuniit pitaqangitiammarigunartuq.
- Natirsiurniq atumalaringmat ikajursarviuluni kiinaujartaarijauvangtunut singjangani Labrador-mi, ukiurtartungani Newfoundland, qikirtait ammalu Quebec-mi ukiurtartungaangani kuungmi taijaujummi qalunaat nunangani St. Lawrence. Aturnaniriluartaanga uungturtaujunangimmat kiinaujatuinarnut kisiani; asiqarilunitauq angijuungmijummik kikutuinarnik, iliqusingit ammalu niqiqatiarnirmut ikajursirutingit, ammalu ikajursirutaularingluni kiinaujartaarivangtanganinut ammisunut ajursartunut nunaqatigiingtunut.
- Kisianituinaq niqiqatianginingit qakurtanik miqulingnik, natiit tuqtaujuut atur-tautuinauvalaursimmajut qisingit ammalu ilangit niqingit niuvirutauvangsutik natilirivingnut, kisiani tammarmikasak niqinga nirijauqatartuq nunaqatigiingtunut.
- Taimmangainaq natirsiurtinik pitaqangimmat Atlantic Canada-mi. Natirsiurniq, suurlu taimmaak iqalungsiurnirtit nunaqatigiingtunut, aturtausuungnungmingmatauq araagu sunanguraangat qanuiliurninginut. Atumaluarpuq pijutigisuniuk

natirsiusuungungmata akingsanganik kiinaujartaarvingsaqaqaruniirsimmatilugu ammalu, kiinaujartaalarigialiraangata pamangsunujuk ummiatik ammalu iqalungsiurutingsatik iqalungsiurnarsitilugu. Naukulu, taimmaisimmangmat ammisukasani ammisuni, kiinaujartaarpagutingit nunaqatigiingtuni mikijuunginarpangsimmangmingmat, taimmaak pijutigisuniuk natirsirunarsigaluartilugu ajulirammik ajursarutaularingsimmalmijuuq.

- Ammisuni singjarmiutani nunaqatigiingtuni unumirilarigijangit kikutuinait sunirtausimmalmijutauq niuvirtaujunailiqaartilugit qisiit, ilagijautilugit taikua taisummanituqaq kiinaujaqatalaursimmajuugaluat angunasuamimmut, taikualu niqitaarunalaurtuit ammalu taikua kiinaujartaarpagunalaursimmajuit qisilirivikunit.
- Ningangviusimmalmimat ammisunut kikutuinarnut natiit niuvirtauvaguniiqaartilugit. Takusimmangmata atumartummik uummajutigisimmajangit jagasimmajuit nuqartitigasualaursimmaningitut natirsiruasuumirmik. Angsururtausimmalutik kiinaujartaarivangtamitigut, piusingitigut ingpiginingitigut iliqusingitigulu. Kiinaujartaartitaugiaqartuit taakua pijunalaurtaraluangit pijunailiningitut.
- Asiagungaartauq kiinaujartaarviugunartuit iqanaijartaarviugunartuit tammakikasangitut singjammiutanut nunaqatigiingtunut takungsaujaaquungimmata taimmaikaluartilugulu asingit ilangit piviqangaarunartut qaujisartaujummangaluartilugit natirnik qaujisartiujunut kammisaujunut. Qaujilaursimmajut ikajursirtauniarpata akilirtautuinariaqajaangimmata, kisiani angsuruutigijaujariaqarmijuuq ikajurtaugasuarlutik nutaanik iqanaijaarijunarjartanginik. Ammisukasani, ilangit iliniartitaujariaqartut taimmaigiaqarmiartut, ilagijautilugulu sanatitauningit gavamakuni, mikitulu tamakua piviukanirunariaqarmiartut ikajursirunarniartut ammalu niuvirtautitigatalikanititinasuarniq qaujisartaukanimiartuuq.
- Qanutuinarniq natirsirunarniq taimmaituinariaqarmijuuq ilangini naukuungaarviujunartuni, ilangini pijutigisuniuk araagu sunanguraangat ammalu ataningit ingmingnut iqalungsiuqatarunarninginulu.
- Nunammiutaunginasuut angunasuartiit ammalu umiaqartut araaguutilugu tungaani 1982 pilaursimmajut qanigijangani 40,000–75,000 innarnik natimik araagummi atausirmi. Akingit nausirturtautiarpata, niuvirtitivaliagunamingit Canada-mi ajurnarniaquungituuq, ikajursirtaujumaanrlutik pijunarajarsutinglu qisingnik niqingininglu. Taimmainiarpata, sanaviqarpat kisiani qisilirivingsaninglu Atlantic Canada-mi taana aturtaugunarjartuuq. (Aaqigiarviuqujaujuuq 10.)
- Nammilaringlu niruarlutik qairulingnik natirasuarunarniaraangata, iqanaijartitaartitaujunarjartuit natirsirupalaursimmajuit ikajursirunarajarsunilu ajursarutausimmajunik kiinaujaqaruniirtuusimmajunik ajursarnirpaujuni nunaqatigiingtuni. (Aaqigiarviuqujaujuuq 26.)

Aaqigiarviuqujaujut

17. **Canada-up gavamakungit ikajursirtungsaujut ajursalirtitaussimmajunik ajiugatik kiinaujartaarviginasuarsugu natirsiurtiulaurtunut. Malinglutik pivigijunangitangit tavani unikaarsimmagiirtuit unikaariqaujatini pijutiqarsutik natirsiurpangninginik, tanataup gavamakungit ikajursirtungsaujut ingmikuulingalutik pigiartitigummajuit sanaviugunartunik pilutik inaunirsanik natinik.**
18. **Ikajursirtaugiaqarput iliniartitauninginik aaqingsivaliagasuarunarninginilu akiliingaariaqarningit.**
- (a) **Nutaaq kiinaujangsaq qanigijangani \$50-miliat pititaugiaqartuq Canada-up gavamakunginut natirsiurpangtunut nunaqatigiingtunut pivaliajunaqulugit ammalu malinglutik qanuq taurigajartangitigut taakua kiinaujangsarasuartiujut ammalu nunanguap avingtursimmaningitigut angiqatigiigutingitigut. Natirsiurpangtut nunaqatigiingtut nangminiq nalunangitiartummik qanuiliurunarninginik ilautitaugiaqartuit aaqingsivaliagasuaruninginik qaujisarasuaruninginilu taasumminga kiinaujanik. Naamagnirqpaujukasaktaurq gavamakunginingaartuq gavamait takunagarajarqpurq gavamauput nunanguap avingtursimmaningitigut pivaliajulirijuijuit. Ilangalu taasumma kiinaujaup aturtaugunarajartuq ikajursirnirmut sanavaliavingsaugajartummut niuvirtivaliagasuaruniugajartummut qisingningaartunit inaunirsanit natirnik.**
- (b) **Nutaartauq kiinaujaq qanigijanganiitq \$50-miliat aaqingtaujariaqartuq akilirtaungaarunaqulugit natirsiurpangtuviniit kiinaujairtauninginut ammalu asinginut jagaijanganut atajunut niuvirtauqataruniirninginut qisinginut natiit sanasimmajuit. Kiinaujait, pigiartitaulutik gavamakunut iqalulirijuijunut tariulirijuijunulu, kammagijaujuna-tuinariaqartuq aulataugummatuinariaqartuq maruungnut kammitiujungnut, attausirq Newfoundland-mut aipangalu Nova Scotia-mut ammalu asia Quebec-mut. Ikajursirtauniartut nangminiq natirpangtiujut, natirsiurpangtulu aulatijiuvangtut natirsiurnirmingnut kisiani ummianingpangtut, iqanaijartiit natiliringni, ammalu nangminiqartuit natiliqivingnik.**

Sunirsiningit Iqalungnik Ammalu Qasiularingniarningita Aulatauningit

(Takuguk Mangpiraat 24, 25, 26, 29, 30.)

Tukisijaujut

- Natiit asiujtitiqatarmingmata kiinaujanik iqalungniartiujuunut niriqatarmatataaq iqalungnik natiin, suraivangsutik matitautinik nularutinik, ammalu surujungtiti-vangsutik iqalungnik qupirititivangsutinglu.
 - (a) Qanuq niuvirtaavagajartuit iqaluit nirjauvangtut natirnut ammisumariung-mata. Qanularik asiutitigajarmangaata nalautaartaujunartuq qanutigi asiujtitiqajarmangaata kiinaujanik, kisiani Atlantic singjangani immanaiquurmat taanakasainauquujingmat qasilariungmangaata iqalungtauvangtuit. Pacific-mi singjangani ualinirmi jagaigajartangit pigajartaraluangit mikinirsammariuvuq qanutigi ajigingimangaagu maanaujummi pijauqatartuit.
 - (b) Natiit suraijaqatarmata kujani matitautinik nirivangsutinglu iqalungnik matitautinik araagutammaaq atausiq jagaiqatartangit qanigijanganiimmata \$2-miliat Atlantic singjangani. Nalautaartangsaqangimmat Pacific singjangani, kisiani asiujjaisimmajuq kiinaujaq \$700,000 iqalungpingnut kujanut matitautinut.
 - (c) Qupiruit (uugait qupirungit/natiit qupirungit) unursivaliasimmanangmata niuviansauniartuni iqalungni Atlantic singjangani araaguit maanakalaungulirtuit. Maanaujummi akingit jagaijaulirtuit qupiruijaivaliagasuarninganut ammalu akikingligiarsimmaningitut iqaluit qupiruqartuit qanigijanganiitut \$30-miliat araagummi atausirmi. Kiinaujangsaularuugaaluat asiujjaviniit taimmana nanijausimmajut Pacific singjangani aulinirmi qalunaat nunangini mikinirsaujut.
- Ajigiingituit natiit ajingiingimmata sunirtitininginik ammalu qanuq sunirtitininginik asijirmiarmangaata sivuniriniartatini.
 - (a) Natiit, ungujut ammalu ukiurtartummiutait miqulingnik qisiqartut natiit sunirtitiluarsimmaquungimmata.
 - (b) Appait asiujtisisimmajuugaaluat niriqatarmingmata iqalungnik, itijummili kisiani niriqatarmata iqalungnik ammalu ungasiluartummiisutik ukiurtartummiutaulutik appait sunirtitiluaajaquuqutuit Canada-miutaujunut iqalungsiurtinut.

- (c) Qairuliit immaisimmaquujiqatarmata, maanaujummi, sunirtisimmavangmata kisiani niriqatarmingmatatauq niuviangsautartunik iqalungnik; taimmaak pijutigisugu sunirtitiningit nalunarajangituaq takungsaularigajartut. Angunasuartauqatangipata qairuliit unursigialangniartut. Sunirtitijutigisimmajangit taakuninga iqalungtuqatarmata kikutuinarnut niuviangsarutitaunasuarpangtunut ammalutauq suraivangningit kujanik matitautinik qupirititiningilu ammisuulimirsaniartut iqalungnik qupirititiningit sunirtitilaringniarsutinglu iqalungsiurtiujunut.
- (d) Siarmait natiit, unursivalialutinglu sukajummik, qupiriviuluqatarmata, ammalu iqalungtuqatarmingmatatauq niuviangsarurtungsaugaluangitauq piqatarniarmijuit, ammalu kujani matitautinik suraijaqataniarilutik. Taakua sunirutauniartut qanigijangani nalautaartausimmajut akuniggani \$60–115-miliat araagummi atausirmi. Sulitilaringikaluarsuni, taakua nalautaartausimmajut qaujimmajaujuit qairulingniunganit.
- (e) Natiitauq Atlantic-gmi singjangani kiinaujangsaraluanik iqalungninglu pijaijiungmijut mikinirsaugaluarsutik siarnanut natirnut; ammasulikaniq, unursivalianingit sukaituungmata. Pacific-mili singjammi natiit taavani sukajummik unursivaliangmata, ammalu iqalungningtauq niriqatartangit unursivaliagilutik iqalungpiilu. Tammakingni singjaangni katingaqatarmata natiit ammalu iqalugartummiiqatarmata iqalungtaujuungsaujuugaluangnik kikutuinarnut asiujitititunariaqarmijut.
- (f) Qalunaat natingit sunirutauluajaaquungitut iqalungtuqatarminginut ammalu suraiqatarminginut matitautinik kujanik, taimmaikaluartilugulu asiujititangit takungsarurniarmijugaluat.
- Asijitititigatarningit mikinglititaujunartuq, utuluuniit unursiluartaillititaujunartut, natirtauvaaliquatarpata unuluaruniiqulugit. Malingsuni maanaujummi tusaqutinik, aturtaugunatuinaruq unuluartaillititaugasuarningit natiit pijauvagunarniarningit naniilaringtilugit qaujijauvagiiqataqaartilugit, asingagutauq qaujisartaugunarnimijugaluq. Ilanginut natinut kiinaujanik atuluartailligasuaruarmimut pijauqatarjuummingpata ilangit. Tavali unurningit natiit unursivaliangpata, taimmaimat qairulingnut siarnanut natinulu, akaungigajarpuq pijaungitiammariqatarpata aulataujummaniarpata. Pijauviugunaqatarniartut niruartaulutik naukuuqatarajarningit utaqititaungpata, sunirtitaugajartuit iqalungsiuqatartuit ammalu ammisuunirsakaniit pijaugiaqarajalilaarsutik sivuningsatini tuqtaujuungsait. (Aaqigiarviuqujaujuq 38.)
 - Ilangatigulu surutitaugajartuit irtaugiakanirusartut sunirtitautinagit unurningit natiit. Suraijiuluartailliqatarunarajangilat matitautinik aaqingsijuqarpata qanuulirlutik qimmaatitaujunarajarpata natiit kammajiujummut taimmaatut aaqiviugunarajarpata kimangsititaujunarajarpata. Ajumangituinariaqarmijurtauq akikinirsammik qaujiga-suarnirmik qupiruijaigunarmigmiglu iqalungnik.

- Nalunartuungmma ammisummariit suli ammisuit sunirtitiviugunartuit, piluartummik iqalulirijujunut ammalu natiit iqalungtuqatarninginut taakuningasainaq. Nalunartuqalarikilunitauq qanuq sunirajarmangaat sunirtitivaningit taakua piluartaummik sunirtitivaningit qupiruit, qanuq asijirajarmangaata unurtiginingit natiit malinglugit. Qanularik sunirajarningit nalunartuit. (Aaqigiarviuqujaujuq 42.)
- Isummagisugit ammisugialaungmata nalunartuli tammakua akigigajartangit ammalu ikajursirviugajartuit unuluarningilu aulataugunarajarningit, qanuiliurniartilugit qanutuinaq uungturartauningatitut isummagijaugiaqarajartut ammalu ikajursirviugiaqarajarsuni qaujisartilaringitugit.
- Aulataujuit gavamakunut iqanaijarlutik angunasuartiik akaunirsausuungungmata naammatiarnirsauvangsunilu niruartaulutik naukularik uqartaugatarajarmangaata, naasautirujungninglu qaujisautirujungninglu qaujimmanirsaulutik qasiit tuqutaugajarmangaata, akikinirsauungmata, ammalu pitiaqatarningit tuqutitiaqatarningit aulatautiaqatarniarmata.
- Naukulu natiit kiinaujartaarrijaujungsaugaluaniq asiujititilugit akaungitummut nuqartitaugunanarilu asiagungaaq, isummangsarsiurtuqariaqarivurtauq tuqutigunartitaulutik iqalungsiurtiujuit “pangvinartuit” natiit piqujaqatiarviuluni.
- Kikutuinaut isummagijangit tuqurartauqatarningita natiit, ammalu pijutigilugit aturnarningita natiit ammalu nuuviangsauniartunik iqalungsiurpangningit, tammakua isummangsarsiurviugiaqarput naliakut sivuniagut isummangsarsiurviuniasaartilugu naukularik kinakulariit natiit tuqurartauqatarajarmangaata.
- Ajigiingtitaugasuarningit ingmikut iqalungniartiit ammalu isummagijaujuit saqirniaqujingituit unikaarsimmajariaqalaringpuq maligangsauniartunut tammakingnut natimut ajigiingitunut, isummangsarsiurviginasuarlugu unursiqujaugaluarmangaataluuniit, ununginirsauliqujaungmangaataluuniit.
- Sitammatuinarnut ajigiingitunut—qairuliit, siarnait ammalu satituinaut ammalu qalunaat natingit—maanaujummi sunirtititiatarmata, uvaluuniit atausiq natiq sunirtitiluraaluqatangimmat, nalunaruniirtitisimmangmat isummangsarsiurviugiaqarninganik qasilaruniaraluarmangaata aulataugiaqatarninginut.
- Qairulingnuli maanaujummi sunirtitiluraaluquungituugaluat, ammalu akituluraalugajarani gavamakunut niruartauvangpata aulatauluni nani pijauqatarunarmangaata. Amisualuit tuqurartaugiaqarajartut aulatautiarniarpata, ammalu ammisuungmata nalunartuit nalunaruniirajartuit araaguni ammisuungituni kammagijauviqatiarput qaujisarviqatiarpalu. Maanaujummi gavamakunut kammagijaungikaluaruni qanuiqujingituq.

- Kiinaujanut ikajursirviunajartuq niruartauvangpata nanilarik qairuliit pijaujunar-mangaata naammangnirpaunajarpuq kammagijaungpat natirsiurpangtiujunut maanaujummi kammagijauviuluni akigigajartangit tavuuna. Ammasulikaniq, taim-mailiurpangniarpata ikajursirajarmat kiinaujait mingsaanut ammalu kikutuinait quviasulirpaalirajarsutik nunaqartutuqait natirsiurvigivangtangini. Angijummik kammaviuguni maanaujummi kisiani, ammisualungnut akaungsangitunut uqar-viugajarmingmat. (Aaqigiarviuqujauju 37, 38.)
- Siamanut natirnut kiinaujait mingsaanut ikajursirviujunarajartuq nanilarik niruar-lutik iqalungsiurunarmangaata immaigajarmat, nalautaatuinaraluarsuguluuniit akitunirsauvaalirialarigajarmat nammi naukuurlutik. Tuqugaigunarmangaata. Nam-milarik kisiani pijaugunarajartut nirartausimmajut siarnait natiit taimaitaulaur-mata araaguutilugu tikisugu 1983-mut kikutuinanulu akirarturviulaurani qanigi-jangani 7,000 siarnait natiit tuqutaujuqarajarpuq araagutammaami unurtiginingit taimmaisainaq taimmailinganiarpata. Unurnirsauvuli tuqutaulartut taisummani-niunganit 1984 tikiniasartilugu. Taimmaak angitigijummik naukularik nanilarik piusiqararajarmangaata taimmaitaugiaqarajartuq tajjaujuni Sable Qikirtammi ammalu akirarturviugajarsuni quviagijaugajangituq kikutuinarnut.
- Natituinarnut sunirtitiningit mikituugaluq, ammalu tammarmikasak piluaraalugani sunirtitiningit. Akaungiviujuq aaqingtaugunarajarpuq tikitaugunarpata iqalungniar-tiit piqulugit “pangvinartuit” natiit piqujaqarviutiartlutik aulatiuviutiartlutingu, uvaluuniit nunaqatigiingtuni gavamakunginut.
- Qalunaat natingit suraviuvangtuit kujanut matitautinut takungsaularisuungungmat; kisiani, sunirviuluarsimmajuj iqalungniartiujunut pijutigiluarmagu taakuninga-sainaq iqalungpingnik pijaunasuartunik niqiqarmingmata. Kiinaujait asiujjauvang-tut iqalungpiilu asiujjauvangtut mikiningsaungmata Atlantic singjanganiunganit. Unurningilu unursivaaliratik taisummaninit 1913-mit, ammalu unursivaliagatik. Nanilaringli tuqurartauqatariaqarmingit taimmailiuriaqaquungituq maanaujuq, taim-maigaluartilugulu nausirturtauatatariaqarniartut unursivalianingit qasiulirmangaata.

Aaqigiarviuqujaujut

19. **Gavamakut iqalulirijiit tariulirijiilu immanaitungsauvut, uqaujautiaqatarlutik (takuguk Aaqigiaqujaujuq 37), aaqingsilutik unikaatiarsimmajunik maling-taujunartunik qaujisarasuarlutik naliat natiit unurningit, isummagisugu, unursititaugiaqarpata, utuluuniit ammisuungilirtitaugiaqarpata naammang-sivaalirtitaugiaqarpaluuniit unurningit qanuq aulataugiaqangitut kisiani naammagijautiarpat kikutuinanimaanut ammalu ikajursirniatuarpata kiinau-jait mingsaanut, ammalu kisanituaq qaujisartiartausimmaluni akunit sivunig isummaginasuarlugu.**

20. **Naliatuinaq unurningit kammagijauniarpata gavamakunik qaujisartiqaria-qarput.**
21. **Iqalungniartiujuut kujaqartut matitautiqartut qanuq ilagijautilugu iqaluliri-viuvangtuit, laisanssitaartitautuinariaqartut tuqutiqlugit “pangvisaartunik” natirnik qanigijanginiitunik malinglutik piqujanik aaqingtautiarsimmajunik, tavunaarviungmilunilu tuqutausimmajuilu ilangit qaujisartinut tunijauqatarlutik.**
22. **Naliakutuinaq unurninginik aulatiniaarpata immanaitungsauvut:**
 - (a) **Aaqingsisimmalutik qaujisautinik suurlu qasiungmangaata, arnaungmangaata angutaungmangaataluuniit araagungit, namiilaurmangaat ammalu qupirisimmangmangaat tuqutaujuq; ammalu**
 - (b) **Qaujisartauvalialutik unursivalianingit unuruniirpalianingiluuniit sunirpataluuniit unurningit, qanulinganingit namiiningilu, ilagijautilugu qanuq aulataukanirunarnirsaungmangaata unurningit ununginingiluuniit.**
23. **Canada-up gavamakungit qaujisartitikaniriaqartuit turaarilugu qanularik sunirtitigajarmangaata natiit iqalungniartiujuunut taakuningasainarlu iqalungnik pinasuaqatarninginut, suraivangninginut kujani matitautinik, ammalu qupirurtaarpangninginut. Piluartummik qaujisartaujariaqartuq qanuq atangmangaata sunirmangaata natiit unurningit ammalu qanuq sunirtitiningit, piluartummik qupiruit mingsaanut. Qaujisariaqartutauq sunirtitigajarmangaata qanuq aulataugasuaraningit, tammakingnik natiit unurningit ammalu sunirtitivangningit.**
24. **Qaujisartaujariaqartuq qanuiliurlutik aulatiqatarajarmangaata unurninginik natirnik, asiagungaartauq naukularik pijauqatarvingsangata asiagut. Qaujisariaqartutauq sunirtitivangningit aaqingtaugasuarinqarningit tuqurartautuinaratik. Ilaqatuinariaqartut ukuninga natirnut irsisaarutingsanik ammalu qaujisautingsanik qausisarasuarlutik qanglingmangaata ammalu qupiruijaijutinik.**
25. **Nanilarik natiit qairuliit tuqutauqatarajarningit qaujjaujariaqartuq araa-gumi 1987, kisiani sunirtitigajarningit qairuliit natiit iqaluniartinut angingli-vaalirniartuq, ammalu nammilarik natiit pijauqatarajarmangaata isummang-sarsiurviugiaqalaringniartuq.**

26. Nanilarik niruarlutik pijunarajarningit qairulingnik unurninginulu naam-magajarpat kiinaujangsanulu naammagajarpat kikutuinaruunulu naammagiR-Fjaugajarpat, isummangsarsiarviugiaqarpuq taimmailiuriaqarajarmangaata, aaqingtaulirilugulu nammilarik natirunaqatarajarmangaata, aturtaulutik natirsiuruiuvangtut nunaqatigiingituni sunirviusimalaringituni akiqaruniiqaartilugulu natiit qisingit.
27. Natirnut qaujisartiit kammajiit ungpirusungput uummaninginu kiinaujailu mingsaanut akaungijutaugajarpuq siarnait natiit nammilarik pijauqatarajarpata uvanituinaq pijauqatarajarpata. Taimmaikaluartilugulu, isummangsarsiarviuniiasaartilugulu taimmakaak nanilarik niruarlutik pijauqatarunarajarninginut, Canada-up gavamakungit isummangsarsiarviuriaqarajarpat kikutuinait isummagijanginik ammalu aaqingsigiaqarajarsutik uqaujjiugunarajartunik unikaarijausimmajunik aaqigiarviuqujaujunik 19 ammalu 37, pijutigilugik. Pijutigilugit siarnait natiit pivaliangmata sukajummik, isummangsarsiarviugiaqarpuq qilammilarikut.

Avatiup Mianirijauninga

(Takugu Mangpiraat 13, 22, 23.)

Tukisijaujuut

- Ammisuungilirtitauningit ajigiingituit ammisuit iqaluit iqalungniartiujunut kiinaujaliurasuarsutik sunirviuniarmingmat natirnut unurninginut. Pijutigisuniuk ajigiingituit niriqatartangit natilimaakasangnut ungpirijauvurli mikijuunasugijauluni ammalu suniluaalungviujaaquurani. Taimmaimalu nalautarasuarsugu ajumalaringmat.
- Ilangit natiit tuqurartauqatarmata kujanut matitautinut iqaluit matitautingitut, pijaarigatik uvaluuniit nirasuartilugit iqalungnik kujaniitunik. Qaujijausimmalunilu ammisuungituit taimmaatut tuquvangmata mikinirsaularingmata kiinaujaliurviginasuarsugu natirsuqatalaurtuniunganit (qairuliit) uvaluuniit piusitik malingsugu unursivaliavangningit ilangit qairuliit siarnailu natiit.
- Jagaijausimmajut igitaisimmajulu iqalungsiutiit matitautiit nuluat ammalu asingit aungtajuit iqakuviniit tuqutitiqatarmingmata ammisunik natimik. Isummagijauvurli taakua pijutigiluarsugu ammisuungilualirnirsauvut ukiurtartummi natimi taisummaniunganit 1960-ulaurtuni. Tammana aaqingtaukanirasuarialik.

- Uasautingsarujungnulu uvaluuniit iqakurujungnut natiili sunirtitausimmaquujingimata Canada-up immangini. Tuqunarturujuit ammalu asingit uasautingsarujuit tuquutigautausimmangmata asingaangani, ilagijautilugu ammalikait tariunga, ammalu qilalugaitauq qalunaat nunangini St. Lawrence-mi sunirtitausimmangmijuit tammakunungarujuk. Ammasulitauq, kisiani, tuqunarturujuit pitaqaruniirpaliangmata tariummi uasautingsarujuit.
- Irsinarajartuq natimut angijummik ursualungmik kuvijuqarnirpat ukiurtartummi taimajajaruq natiit pungtalaarunailigajarmata ipilutinglu. Asilimaangit Canada-miituit natiit, uqungsarutiqaarmata ursumingnut, suniluartitaugajangituli tavuuna. Kisiani, natituinait tuqurartitautuinariaqarmata ursualuk anglunganuumirpat.
- Akaungitummut sunirviugunarajartuit natimut piluartummik natituinait, ukiurtartummi taimaititautuinariaqarmata ukiurtartummi pivaliajunut suurlu nunaup qaangani ujararnartinut, ursurlunik qinirninginut ammalu, piluartummik ammisualuit ummiarjuat tariukut ingiravaliarajarmata sikukut atatilugit taimaatut qinirulujartilugit.

Aaqigiarviuqujaujuut

28. **Canada-up gavamakungit iqanaijartungsaujut tammaani Canada-mi silarjuallimaamilu ammisuunginirsaulirtitaugasuaqulugit kujait matitautiit ammalu aungtajuut iqakuit tariummi. Ika jursiriaqarmijutauq qaujisarniartunut aaqingsivaliagasuaraninginut iqalungsiurviuqatartunut aanirviutailigasuariaqartunut natirnut ammalu asinginut tariurmiutanut jagajauvangtunut taimaititaujunu singjani.**
29. **Canada-up gavamakungit sanavaliatitigiqangilaringtuit nanituinaq ukiurtartummi qaujisatianaasaartilugit ammalu avati sunirtitauniangikaluar-mangaat natiit isummagisugit ammalu natirsiurpangtut nunaqatigiingtuit, ammalu angiqartinagit naliatuinaq nunaqaqaarnikuujuti nunaqatigiingtut taakualu pijunautingit piqijatigut pitaqarpata.**
30. **Ammasulikaniq, naliakutuinaq unursivaalituarpata sikunik siqtirijiuvangtut ummiarjuat ukkiurtartummi sunirviutuinaraiqarmat unurninginut naniininginulu natiit ammalu ingiravagunarningit angunasuartiujut, ammalu taimaimat ilisisimmagiqartut uqarsimmajuni ukunani (a) apirsuqatarlutik nunaqatigiingtunik atuqatartunik tariunik sikunik qaujigasuarlutik aturvigivangtanga qanuq sunirtitaugajarmangaat, (b) nunangualiurlutik ingiravaliaviuvangtunik natirnut ammalu angunasuartunut, ammalu (c) akilir-taungaaqatarlutik angunasuartiujut naliakutuinaq sunirtailiviujunangitutigut.**

Kikutuinaut Tusautingit

(Takuguk Mangpiraat 9, 11, 30.)

Tukisijaujut

- Kikutuinaut isumagivigijangit natirnut natirsiurpangnimulu piviusimmangmata ilaainikut pijariirsimmangitunut tusarutitiavaungitunulu sulingitunut, ilagijautilugu qanuq unursivaliavangningit unuruniirpaliavangningilu ammalu aturnarninganik natirsiurpangtunut nunaqatigiingtummiutait.
- Katujijjujut akaungsangit kiinaujaliurviuniarsutik natirsiuqatarninginut akiqarnirsauvalaurmat natirsiurpangitunut uvaluuniit Canada-miutaujunut uqautiginasuaratarluanginut isummagijamingnut kikutuinaut ammalu tariup akianirmiutaujunut. Pijutigilaurpauk taasumma qanulinganingata uqammajutaujuup, kikutuinalimaatiat qaujimmangiluarninginut uummajuit, qanuilingasimmaninginulu, ammalu ugasiluarninginut iqanaijangsaqavisaqangiluarninginulu natirsiurpangitunut nunaqatigiingtut.
- Kikulimaatiat piqatarmata tammakilimaatianik tusarutitik tusarviuvangtunit naalautinit uqalimaakanik talavisanilu, taakunalarungitunit katujijungitunit gavamakuniungiturluuniit, kisiani gavamakunit tusarviuqatarummagiangaq isummagisimmalunijuk.
- Gavamakut tusartitauqatarmata kikuluimaatiat qaujimmajanganit, ammalu isummagijanginik, natimik natirsiurpangningininglu aaqingsigasuarummalutik maligangsarigajartanginik kiuvigilugit isummagijaugiirsimmajut. Sunammik kikutuinalimaat tusaqataliraluarmangaata isummagijaqaliraluarmangaata ammalu isummaqaliraluarmangaata taimmailuqatarpata akaunirsauvaganajartuq kammagijauviuga-suartut piunirsaulutik kikutuinaut tusatiansauvaganarniarsutik. (Aaqigiarviuqujaujuq 38.)
- Gavamakut pititilaungininginik qaujisartauningita kiinaujaliurviginasuarsugu natirsiurpangningit aturnarsuni aivaviulilaursimmangmat.

Aaqigiarviuqujaujut

31. **Canada-up gavamakungit tusartitimarigiqartut kikuluimaatianik tusartitiarnirsaulutik taimmangainarlu tusartitiqatarlutik suna pijutigisugu, ammalu qanuiliurpalaurningita, maligarijanginik pijutiqartunik natirnik.**

32. **Canada-up gavamakungit ajjiingtitinirsaugiaqartuit kikutuinalimaaningaartut isumagijangit tammakingnik natirsiurviuqatartuni nunaqatigiingitnunat ammalu asinginingtauq tautugummajunik katujijungmijunik.**
33. **Canada-up gavamakungit atularingnirsaugiaqartuit tusarutirujuit naalautirujungnik talavisarujungnik tusartitigasuaruarnimik natirsiurnimik.**
34. **Canada-up gavamakungit qaujisaqatariaqartut qaujisarlugit kikutuinalimaat qaujimmajangit ammalu isummagijangit pijutigisugit natiit, tammakingnut ikajursirunaqulugit isummagilugit isummagijaujuit aaqingsivaliagasuartilugit Canada-mi natirnut aulatauniarningata maliganginut ammalu qanuiliurpaliajangit turaagatirijangit tusartitiqatarnimik kikutuinaruarnik kikutuinaut qaujimmansaugunaqulugit pijutigijaujunik taakununga maliganut naam-mangtummut pinirsaujunaqulugu.**
35. **Tautungtuqariarturiaqaniartuq nangminiq tautugunaqulugit qanutuinaq nanni natiit tuqutauvangninginik, malinglutik piqujatigut taimmaigiaqaraangat mianirijaugunaqulugit kikutuinaut pijunautinginik piqutingininglu.**

Canada-mi Aulatinik

(Takuguk Mangpiraat 8, 9, 11, 12, 13, 17, 27, 29, 30.)

Tukisijaujut

- Ammisuuluartulu tuqutauqatalauraluartilugit qairuliit tikisugu 1960-ujut, maanaka-saungulaurtummi Canada-mi aulatiningit natirnik unurnginginik akausimmangmat.
 - (a) Qairuliit unursivaalirsimmajungsaulirmata araaguusimmajuni manakalaugusimajumi ammalu apaitauq natiit unursivaalirsimmajungsaulirmijut; qasinik araagummi pijunarningit aaqingtauqaartilugu 1972-mi akaviusimmangmat qaujisartiujunut taimmaat uqaujaulaumirmitigut.
 - (b) Nanglingsaartiluaratik tuqutiqatarningit aturtitaulirmata.
 - (c) Ammisuungitut kisiani kikulimaatianut tusartauqatalaursimmajuugaluat naammagijaugatik, maligait malingtitaustiarsimmalirmata.
- Naammagijaunirpaujuit turaagarijagasuarsutik aulatigasuaruarniginut nirjutinut taakuangvut aaqingtausimmajut silarjualimaami atuluartailigasuartinut;

- (a) Silarjuamiitut piusituqammititut taimaititaunginarasuarsuni ammalu uum-majuqaqulugu kikutuinaut aturpangtanginik;
 - (b) Uummajuilu ajigiingituit pitaqaruniirtitautailiqulugit; amma
 - (c) Isummagijaujuq Canada-miutaujunut natiit natirsiurnirlu ajigiingimmat. Ujirijautiarsimmanginginalu gavamakunut maligaliurtilugit ajigiingitummik isummaqarningit natinik natirsiurmirmilu, akaungsangijutauluarpuq qairulingnik ajigiingitunik isummaqarninginut.
- Isummagijaujuq Canada-miutaujunut natiit natirsiurnirlu ajigiingimmat. Ujiri-jautiarsimmanginginalu gavamakunut maligaliurtilugit ajigiingitummik isummaqarningit natinik natirsiurmirmilu, akaungsangijutauluarpuq qairulingnik ajigiingitunik isummaqarninginut.
 - Aulatauningit natiit natirsiurnirlu Canada-limaami kammagijaungmat gavamakunut iqalulirijuijunut tariulirijuijunulu. Taakualu katirsuivaliaqatarmata naasautirujungnik qaujisautirujungnik, qaujisautinik tammakilimaatianginik tariummik tariurmiutaujuninglu, piqujaliurvigisimmalunijunglu. Kisiani, ammisuit kikutuinaut isummaqartut natiit tautuquujilunujuk niqingsatuinaungigianginik isummangmata isummagijangili ilakuuluarasugilunujuk maligaliurpaliaqatartilugit. Tammana isummagijaujuq aaqingsiviugunarajaraluarpuq gavamakut aqutiqarunaviqarpata kikulimaatiaq isummagijangit aturtuit isummagijauqatarpata maligaliuliraangata.
 - Ukiurtartummi, qaujisarningit, maligaliurningilu, natimut natirsiurmimulu ilagijaularigiqarpuq ajikasariluniuk mingsaanut nannuit ammalu ukiurtartummiut tirigianiangit niriqatarmata taakua natirimingtauq. Aulatauninga, qaujisartauningalu, nanuit ammalu ukiurtartummi tirigianiat maanaujummili kammagijaungmata nunasiap gavamakunginut, kisiani gavamakutauq avalirijuijuit ilauqatarmijut qaujisarasuarsutik nanurnik.
 - Piqujarjuaq, 1982, naasautilik 35, Canada-up gavamakungita kammagijunartangit isuqartitingmata Canada-up gavamakunginik sangisaarvigijusartanginik piqujaliurniarninginut nunaqaqaarnikuujuit nirjutinginik pivangninginik kisiani ilagijaungitilugu nunammik nangminirtaarasuartunik uvaluuniit asiagungaaq angiqaarartilugit nunaqaqaarnikuujuit. (Aaqigiarviuqujaujuq 13.)
 - Nunaqaqaarnikuujut ukiurtartummi kammagijaqarpaliangmata angirutauniartunik Canada-up gavamakunginut ammalu nunasiap gavamakunginut kammagijaqarniarsutinglu aulatinirmut kammanirmulu. (Aaqigiarviuqujaujuq 13.)

- Ammisukalait suli nalunarviungmata natiit natirsiurnirmulu mingsaanut ilagi-jautilugu qasilariugaluarmangaata natiit. Piluartummik aturnartut nalunartuit atajuit qanuq atangmangaata natiit iqalulilu iqalungniartiilu taakuningasainaq pinasuar-pangsutik ammalu qupirurtaarpangniit. Qaujisartaularigiqartut taakua nalunaru-jungtuit tukisinarsititauqulugit, natirsiurniarpata kiinaujartaarviginasuarlugu nuqartitauniarmangaatalu. (Aaqigiarviuqujaujuq 13.)
- Nirijauqatangitilugit natiit isummagiijaungmata natiit kiinaujartaarviujunarmata qalunaat nunangini Gulf-mi. Aulatautiarutik taimailiurunarmata sunirtitijaangisutinglu natiit unurninginik, avatinganik uvaluuniit taimaatut natirsiunginarnartilugit.

Aaqigiarviuqujaujuut

- 36. Mikinirpauluni turaagarinasuartanga Canada-miut nirjutilirijingita atuluartaillititijigijingita uqausiqariaqartuq taimmaasainaq silarjuarmiulimaaq atuluartaillititijigijangitigut:**
- (a) Silarjuamiitut piusituqammitut taimmaaitaunginarasuarsuni ammalu uummajuqakulugu kikutuinaat aturpangtanginik;
 - (b) Uummajuilu ajigiingituit pitaqaruniirtitautailiqulugit; ammalu
 - (c) Nungutautailititaularingtitautailigasuarsutik niqingsauniartuit uummajuit najurtangalu.
- Maruukanirtauq suli turaakanirtauqiaqarmijuuk:**
- (d) Nujuartuit nirjutiit tuqtauqatarmata nagmilingsaartitaugatik;
 - (e) Angunasuarpaliatilugit aturnalaringmat kikutuinanut aturtauvangsutik ammalu iqakutuinauqatangimmata.
- 37. Gavamakut iqalulirijiit tariulirijiilu, ikajurtaulutik katujijungmijunut uqaujijugunartunut, nalunangitiartummik tukisinatiartummik ingmikuulingalugit ajigiingituit natiit tammakingnik sivuliuqujaujuut aulatauniarninginut ammalu aturtauniarningita kikulimaatianut atajungsauvut, kiinaujartaarivangtanginu ammalu asinginulu piugijaujunut, ammalu aulatiniartilugit taimmana tavunga parnangviqariaqarput sivulirpaangutitilutik.**

38. Aulatiniartilugit parnangviginiartanga pigiarviqartungsauvuq tusarutunik qasilariugaluar-mangaata natiit, sunirtitiqatarmangaatalu iqalungsiurtiujunik, ammalu kikutuinaut qanuq isummangmangaata natiqatarninginik. Ilaqartungsauvut pijumajutunik qasilariungmangaata, ammalu qasilariutigigaluar-mangaata aulataulutik qasiit natirtaujuksaugmangaata, niqitaariqatarsugu angunasuartauqatarninginut ammalu tautunguarlugu kiinaujaliurviugasua-tuinarnirmut natirtauqatarninginut.
39. Nirijauqatangit natiit, taanatauq ikajursitauviugiaqarpuq qisituinanginik piniartilugit malinglutik piqujanik mianirijaujunaqulugu nirjutiit najung-tangilu.
40. Canada-up gavamakungit kammagijariaqartut natirnik ukiurtartummi iqanaijaqatigiitiarnirsaugiaqarput kammaginasuarlugu tammakilimaanganik ukiurtartulimaap avatinga. Piqujaliurnialiraangata immanailingagiaqarpuq ilautilugit nunaqaqaarnikuujuit, Canada-up gavamakungit ammalu nunasiap gavamakungit.
41. Canada-up gavamakungit tunisijungsauvut pijunautinik sangisaarutiujunartunik kammagijaujunartilugit natiit Atlantic-mi ammalu Pacific-mi sing-jangini taakununga iqalulirijiujunut tariulirijiujunut ingmikuulingangaar-tilugu iqalulirijikulariungitunuli. Kammagijauvigigunartanga tavuuna ilaqar-tungsauvuq mianirijaugasuarningita natiit, aulatauniarningita aturtaunialir-ningitalu ingminuluuniit ataniarningita iqalungniartiuvangtut.
42. Natiit aulatauniarningita maligangit ikajursirtaugiaqarput aaqingsimmavagii-tiarluni qaujisarsimmavagii-tiarluni kisulimaat aturvigilunijuk. Kiinaujait iqanaijartingilu tavunga kammagijauniartummut anginirsaujariaqartuq tuni-jausimmajumut taisummaniniunganit natinik qaujisaqatalaursimmajuni-ninganit araaguusimmajunit.

Silarjualimaami Aulatiniq

(Takuguk Mangpiraat 10, 22, 28, 30.)

Tukisijaujut

- Ilangitaut natiit Canada-miitut immangini ingiraqatarningmatatauq kammagijauvi-qartunut asinginut silarjuamut, ammisuungituugaluaat angasingsivangsutik. Amma-sulikaniq, ammisuit qisingningaarsimmajuit silarjualimaamut taursiijutauqatar-mingmata, ammalu natiit natirsiurnirlu Canada-mi ingpigiviungmingmat asiani

Canada-up. Canada-li taimaimat iqanaijaqatiqariaqarpuq silarjuarmiutanik asinginik natiit pijutigilugit, ammalu isummangsarsuriaraqarmijut Canada-up asianingaaq aaqingsiqatiqatarnimik maligangsanik natiliriningmut. Piluartummik, iqanaijaqatiqartungsaujut akukitummik, ammalu tariurjuap akianirmiutanik, taimaigum-mangpata.

- Canada ilaungmat atausirmut silarjualimaamut katujjiungmijunut ammalu attausirmut katujjiujunut ilaungmijunut atuluartailititijujunut aulatijiungmijunulu natimik.
 - (a) Atlantic-mi iqalungnut katujjiujuit tunisisimmangmata qaujisautilarikut qaujisartausimmajunik aulataujunarninginik qairuliit appaninglu, kisiani ilanginut kikutuinarnut aturnaraluarmangaat suvalikianganasugijauartiutq aqutigiluniuk taakuali kammajusimmajuit gavamakuningaaq iqanaijartiu-juit qaujisartiungmata.
 - (b) Ilagijauninga qairuliit apalu tavuuna uigukut II taakutiguunaq silarjualimaami taursiivagunamig nungutauniusajunut nirjutinut nujuartunut nirjutinut pirur-tunulu ajigiingitunut ilaanikut uqammajutigiqatarmajuk maanakasaungulaur-tummi katimmatilugit katimmajirjuanginut taakununga. Taakuali natiit ilagi-jaugaluarpata, taakununga kammagijaugaluarpata, immanali isummagijaugajarmata nungutaunialimingititut; isummagijauuinariaqarmat immaak atur-narajarpurli taimmaak tuqutauqatarajartilugit aulatautiartilugit kisiani ammalu niuvirtauqatarajarningit natirningaartut aulatautiatarajartut laissinssi-qarlutik. Kingunirisimmajatini takutitingmat qairuliit appailu natiit tavunga ilijaugiaqarsimmangimmata. Uigujaukanituinarpat laissanssitaartititigatarnir-mut maanaujummi qasilaringnik araagummi pijaujunartuit naammagajarmat Canada-up aulatigasuaruaqarninganut taakutitunaq silarjuarmiulimaatitut aaqingsimmajangitigut taakua natiit uigujausimmangpata ilagiarsimmangpata uigumiitut. Canada-up uungturaksimmajanga kingunitini akaungsangingaa-rasuarsutik uiguqujigatik natimik uigummut II-mut aivatititunariaqarsim-mangma natirsiurasuarnimik, ammalu nalursalirtitisimmalungtilu ungpirusu-guniirtitisimmalutik suligaluarmangaat Canada-up ikajursirasuarminga atulu-artailititigasuarnimut. Immanaiquujisimmangmali piuquujisimmaluni, taakua saqirtitaukanirmiarpata uqatigijaukanirmiarpata, qaujisakanirtaugia-qartut Canada-up gavamakungit qanuq qanuilingaliraluarmangaata tammakua pijutigisugit.
- Canada ilauqatarmat qulaaniingartunut Pacific-mut miqulingnut natimut kammi-saujunut taanalu pitaqaruniilaursuni maanakasaulaurtummi. Pijutigisuniuk ammi-suungilimingit miquliit natiit, pitaqartuqariaqarpuq Canada taimmana nuqautinagu ikajursiqulugu sungmangaat nungulirmangaata ammalu, ajumangipat, aaqingsuivi-ginasuarlugu. Ammasulikaniq, aturnarninga qanuq ingmingnut atangmangaata

miquliit natiit, iqaluit ammalu asingit tariurujuit tukisijautiarpaalilmata. Akauquujigajarpuq ilagijaulirtitaungpata miqulingnik natirnik kammisaujuut ilagijaulirtitaulutik silarjuamiulimaanut katujijiqutinginut, qaujisarummajunut ammalu atuluartailititigasuartiujunut kisulimaanik tariurmiutarujungnut qulaani Pacific.

- Pijummajutitaarsimmajuqarmat nutaamik silarjualimaamulingajuq kammisaujuq ajigiingituninglu angijuninglu kammagijaqarsutik natirnik. Kisiani, taakua Atlantic-mi iqalulirijuijuut katujijiqutingit ilisimmajaulituarpata, ammalu aaqingsijuqarasuar-tilugu nutaammik silarjuarmiulimaat ilautilugit katujijingsauniartunik qanuiliuqulugit Pacific-mut avatianulu saanganiartilugit, tautungsuguli naamaquujingim-mat nutaammik nutiit mingsaanut katujijingsaujunik aaqingsigiammik. Immanailiuqatarsimmamatauq ajumarajarsuni angiqatigiigiangsaq qanuilinganiarninganut ammalu ilaugajarmangaata kina taakununga katujijingsauniartunut.

Aaqigiarviuqujaujut

43. **Canada ilaunginaqatartungsauvuq kinakulimaanut ilaujummajunut silarjuarmiulimaanut qaujisarasuarniartilugit miqulingnik natirnik ammalu sanaqatigiinglutik aulatiqatigiinglutik aulatiijugajarnirmik aaqiqatigiingnirmik. Canada-tauq ilaularingtungsauvivuq aaqingsigasuarniartilugit nutaammik silarjualimaammi katujijingsauniartummik qulaaningaaq Pacific avatinganik.**
44. **Canada ammisuunirsanik anginirsanik ilautitigiqartut qaujisartilariuniar-tunik asianingaaq kammagasuarnirtunik gavamakuningaangingaarluni iqanaijaqatauniarlutik Atlantic iqalulirijingita katijijiqutinginut isummaqar-tunik natirnik.**
45. **Canada-up gavamakungit kammajingsaugiaqartut parnangpalianiartilugit unikaarijauniartunik tariup akiani kammisaujunut, apirijaulaursimmalunilu 1985-mi katimmajuijunut, ammalu pijutiqaluanarsutik “piijutigiluarniar-sugu, aipangagut, pijauvaliagunaqulugit qaujisartilaringnut nuatirtavinuut qaujisartausimmajuviniit atuluartailigasuarnirmut ammalu qanuq unurti-gingmangaata qairuliit appailu ammalu, aipangaangagu, aaqingtauvaliaga-suarniartuit... Niuvirtautitaugasuarniarningit qisingningaarsimmajuit Inuit puitsituqangitigut angunasuaqatasimajavininginingaarsimmajuit...”**

Nammiimangaata Aaqigiarviuqujaujut

Mangpiraaq	Aaqigiarviuqujaujut
8. Kikutuinaat ataningit nirjutinut	1,36,39
9. Natirsuqataqujingitut	31,32,33,35
10. Tariurjuap akianit natingaartunik taavungaiqataqujijuniirtut	11,12,45
11. Kikutuinaat uqautigisimmajangit pijutigilugu natirsiurpangniq	31,32,33,34
12. Natiit tuqtaujuungsauvaat	1,2,36
13. Ukiurtartummi natirsiurpangtut nunaqatigiit	10,11,12,13,14,15,16,29,30,40
14. Atlantic-mi kiinaujartaarpangningit natimut	17,18
15. Ikajursirutaajut akingilu natirsiurpangnirmut	17,18
16. Sivuniriniartatini	10,17,18
17. Asiaguungaarviujunartut kiinaujangsaviginasuarlugu natirsiurpangnimmiunganit	17,18,39
18. Qaujijaujut tukisijaujulu: Atlantic-mi	10,17,18
20. Qanuq tuqtauqatarmangaata natiit	5,6,7,8,9
21. Qanuq unurtigingmangaata natiit Atlantic-mi ukiurtartummilu	4,42
22. Qanuq unurtigingmangaata natiit Pacific-mi	4,28,42,43
23. Pijaarijaugatik sutitauvangningit natiit	28,29,30
24. Sunirtauningit iqaluit unurningit ammalu kikutuinaamut iqalungtauvangtuit	23,42
25. Surangtitauvangningit iqalungsiurttiit iqalungsiurutingit	23,42
26. Qupiriititivanngiq	23,42
27. Turaarinasuartangat nirjutinut aulatinirmut	36
28. Silarjuarmiulimaat pijutigilugit	43,44
29. Unurningita aulatauningit	19,20,21,22,23,24, 25,26,27,37,38,42
30. Canada-mi aulatinirmut maligangit	1,3,13,19,23,24,25,26,27,31, 34,35,36,37,38,39,40,41,42

Ajjiliuriqattarsimajut

Mangpiraaq 1

1. *Qairuliit kuuraaluup ikingani*
Imarmiutalirijikkut pilirivingat

Mangpiraaq 2

1. *Natsisiurtiit sikumi (1920-nginnitillugu)*
Provincial Archives of Newfoundland and Labrador
2. *Natsituinnaq*
F. Bruemmer

Mangpiraaq 3

1. *Panirsiijut qisingnik (Nunatsiami)*
SSC—Photo Centre Library—ASC
2. *Ukjuk ammalu paanngulianga*
F. Bruemmer

Mangpiraaq 4

1. *Taanna taijaujuq Rainbow Warrior*
R. Greendale
2. *Qairulik ammalu paanngulianga*
R. Greendale
3. *Qirnaangajuq natsiit*
F. Bruemmer
4. *Kunangminami paanngulianik angunasuartuq*
F. Bruemmer
5. *Inuit qisilirijut*
Arctic Biological Station, Sainte-Anne-de-Bellevue

